

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

WIDENER

HN BIE9 6

HOSTYNETS' ZEMLIAKAM

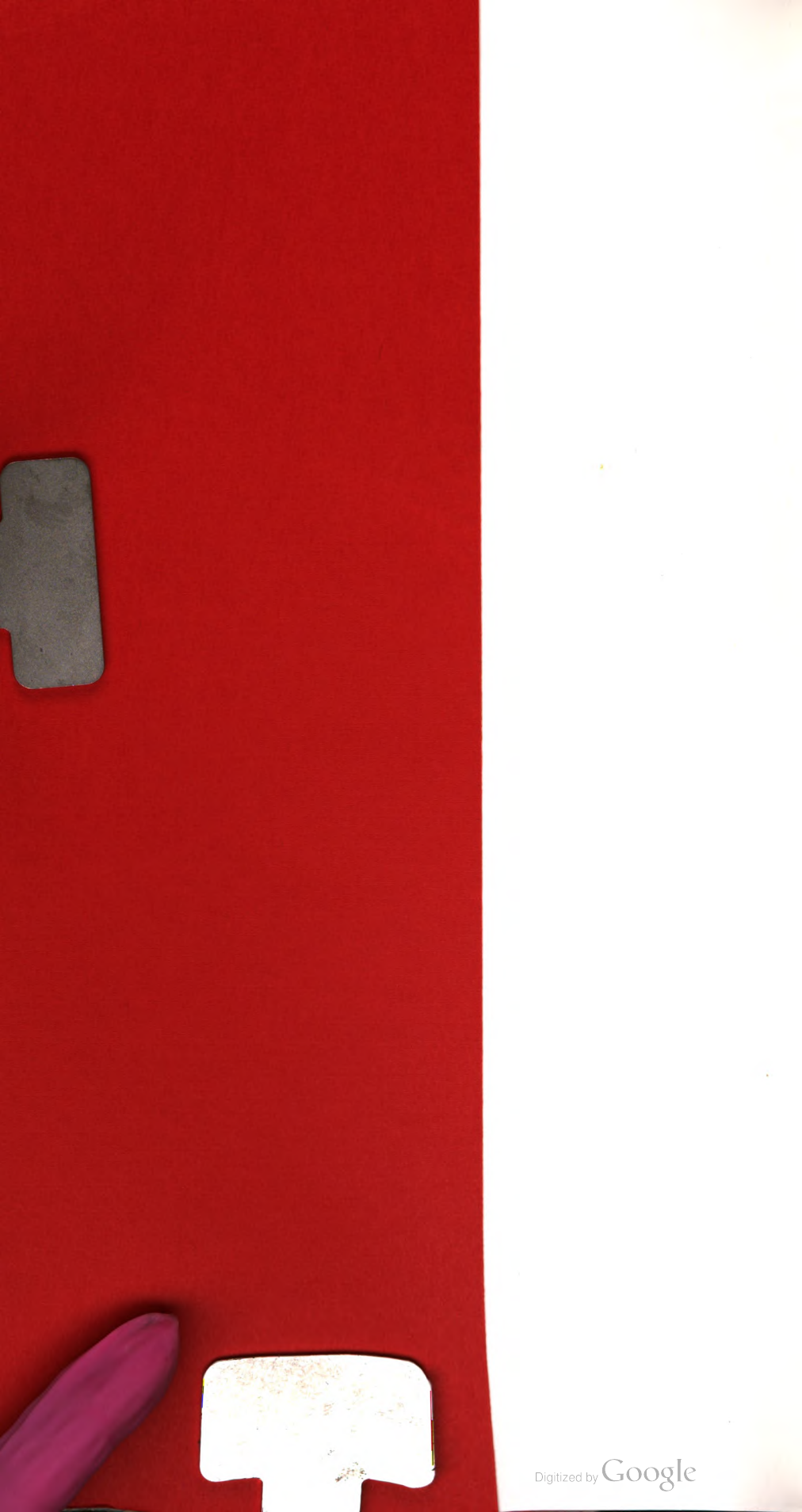
P. BILETS' KYI-NOSENKO

Reprinted on Demand
by

University
Microfilms
International

Ann Arbor • London

**This is an authorized facsimile
of the original book, printed by
microfilm-xerography on acid-free paper.**

UNIVERSITY MICROFILMS INTERNATIONAL

Ann Arbor, Michigan, U.S.A.

London, England

1981

SLAVIC DIVISION

Ky 1302 a 1096

HARVARD COLLEGE LIBRARY

ГОСТИНЕЦЬ ЗЕМЛЯКАМЪ.

КАЗКИ

СЛІНОГО БАНДУРИСТА,

чи

співи об'різнихъ річахъ

СКОМПОЗОВАВЪ

Павло Білецькій-Носенко.

КИІВЪ.

въ Друкарні Е. Я. Федорова.

1872.

Дозволено цензурою. Київъ 1872 г. Октября 11 дня.

50

Три бажання.

Нехай хто хоче компонує
 Віршами вигадки на сміхъ,
 Изъ ворога свого шузує,
 Забувши що такеє гріхъ;
 Половку бачить в'іго оці,
 В'своємъ не чує беревна;
 В'такого зло кишить у боці,
 Дарма хочъ в'чубі свина....
 Ні—се вже не моєі хвті,
 Не тямлю я людей гудить;
 Щобъ самому не быть в'одвіті,
 Я хочу тільки веселить.
 Покиль морозъ цупкій на вікнахъ
 Малює срібніи квітки,
 И нічъ зараній, вся у зіркахъ
 Жене геть сонце в'подушені,
 А довгі вечора святні
 Що, кажуть, ніби гріхъ робить,
 То щобъ годинки сі нудні
 Якъ мога ліпій вкоротить
 И паньску вимантачить ласку,
 На лбу сморшкї розпросовать,
 Отсе скажу Вамъ гарну казку;
 А вільно слухать—чи-й кунать.

Давно колись, якъ ще по світу
Жили русалки-й знахорі
И брали добрихъ підъ заштту,
Лихихъ тягали у борн,
Де у ведмедівъ лицювали,
Такъ рятовали людъ одъ бідъ,—
В'хатинці тісною бідовали
Старая баба-й свий дідъ.
Вони колись були заміжни.
И мали скрині не поріжні,
Бо пізно каганецъ горівъ
И досвітківъ на заспали,—
Все надъ роботою працювали;
За тежъ імъ п таланъ годивъ.
А тамъ, якъ вчали спать в'обідні,
З'гульні понаділись в'шинокъ,
Пошилися зовсімъ у злидні,
Катъ-мало що п до мисокъ!
Пустилися по миру з'торбой
Собагъ підъ вікнью драговать.
И в'натще-серце, в'часъ недобрій
Не смачний „дасть-бігъ“ в'торбу класть.
Якось то, напрохавъ скорпнокъ,
Мурча вернувся до хати дідъ,
Де баба крутячи починнокъ
Кляла да лаяла весь світъ.
Кругая баба ажъ упріла
Все ляючи бого попавъ,
Зашипілась, посатаніла;
А дідъ все тільки потуравъ,
Бо неборагъ її боявся,
П д'жаку передъ ней ні в'зубъ,
И тільки трохи-бъ не піддався
Уже би заробивъ у чубъ.
Вона усе: >Чомъ тії богаті?
>Чому у кума е гумно?

- » Чомъ у попа хороші хати?
- » А жні!... бездоле лишь одно
- » Да несчастливая година!
- » Болнбъ мні скарбъ де запопасть,
- » Яка-бъ зробилась господня!
- » Тогді-бъ годі й мичбу прасти,
- » З'ушла би й тримати власть!»

Все сікла язвбомъ, рубала
Притьмомъ не милосердїй рїгъ,
И довго-бъ з'дуру віншувала
Заки в'самій облябъ язвбъ;
Бо хоть тогді було в літо,
Да смеркло-й півень заспївавъ,
И в'хату брїзь вікно розбито
Вже ясно місяць заглядавъ.

Було-се на святкахъ зеленнхъ
В'самий клечальнїй четвертогъ,
Що-ще-й теперъ у навіженнїхъ
Зовуть-великъ-день русалокъ;
Вони тогді в'гайкахъ веселнхъ,
У хвїляхъ чистої води,
Підъ зводомъ ллїъ, кленївъ дебелнхъ,
Гулялсь любо на ставї;
Чи й танчлїл, плелї віночки
Самї з'себе ніби з'бвїткївъ,
Вьючнсь якъ білі голубочки
Мїжъ темной зеленью гаїбївъ;
А нїши гойдалсь на гілкахъ,
Де вітерокъ їхъ лоскотавъ
И Лелнв жаръ в'блалїтнїхъ жилкахъ,
Брїзь Лілі блеска прозїравъ,
Рум'янно на щєкахъ падавъ.
Бо-й Леля з'емїшкамї, нграмї,
Прїльнувъ до купи жартовать,
Пустуя любо з'русалкамї
Лелїать, пншу драговать.

А тамъ, якъ сонце погасало
И повний місяць випливавъ,
Роса лягла и свіжо стало,
В'бору чуть—ліший загукавъ;
Русалки з'ляку затраслися:
>Охъ лихо! Врэгъ застука тутъ!<
Якъ листъ одъ вітру понеслися
Чимъ дужше жодна в'рідній куть.

Одна рум'янна, білотіла,
Вмить верхи сівъ на селезня,
Повзъ хату бабину летіла
И бачить в'шивку світъ огня;
Почула й діда з'бабой гомінъ
В'таку не певную добу,
Згадала: >дай зпущуся в'комінъ,
>Уняти бабину грізьбу,
>Чи й треба помічъ хутка злиднямъ,
>Хочъ радой доброї помогти;
>Боли жъ koniecъ зложити бреднямъ
>Задати грізний прочуханъ<.

Почули: шкряба мовъ коти,
И вмить таке, ніби шварбанъ,
До дому з'припичка зкотилось
И грузнуло неначе грімъ.
Русалка гарная явилась,
Така легесенька якъ димъ;
Оселя вся заколотилась,
Ніби той трусь рухнувъ селомъ
И двері затраслися з'окномъ,
Полиця з'мискамъ звалилась
Додолу й горщикъ пз'борцомъ,
Потухло світло з'каднимъ чадомъ,
У хаті потянуло смрадомъ,
Все в'гору обернуло дномъ.
Дідъ з'бабой такъ перелякалась,
Що заховалися підъ пічъ,

Дрижа, до купочен зобгались,
Якъ би хорти в'олодну нічъ.
Русалка дуже реготала,
Побачивъ якъ сікъ нависнихъ,
И такъ зо сміхомъ імъ казала:
„Рікъ бувъ до васъ и досі ликъ;
„Почувши вашн вананья
„Отсе приспіла рятовать,—
„Я вамъ дарую три бажанья—
„Зумійте тільки що збажати;
„А добре сее пам'ятуйте,
„Що тільки й е, а білшъ нема.
„Да такъ ище розпоряжайте:
„Одно старій, а діду два.
„Чого-би такъ не захотіть—
„Все митью вродитьця у васъ,
„И всі мої підвласні сили
„Готові слухати заразь.“—
Отсе сказавши да изгасла.
Затихло все, вплазить дідъ,
А баба з'жаху чуть не зклякла,
На сплу глянула на світъ
И зподівалася кончини;
Да такъ хиталася мовъ кітъ,
Якому підліпивъ лущинна,
Глузуя з'бідної звірнини,
Пускае курохватъ на лідъ.
Не стямились—чи се виденье,
Чи очевидячки явленье,
Чи сонъ и вражая мара,
Бо самая для відьмъ пора;
Дивуютця—собі невірять,
Ні слуху, ні своїмъ очамъ,
Дакъ треба на долівці взиритъ
И няти віри черепкамъ,
Якихъ русалка не зхотіла

Уп'ять у мнски поліпть,
Щобъ купа с'я не марніла,
На ката дурно гнздь губить!
„А ну лишъ, годі сумовати“,
Дідъ бабі з'ласкою казавъ:
»Топи лишъ, ніколи бо спати,
»Се бачу рікъ таланъ намъ давъ;
»Глумився досі, івъ насъ ідьма,
»Гіршъ доідавъ ніжъ вражий синъ;
»Ось-де взялася добра відьма
»И хоче дати в'мнгъ единъ
»Безъ праці нашої долю сндьма.
»Присунъ до печі сей ослінъ,
»Шокн ще ката нічю вкрпта
»Ти більше розведи огня,
»Щобъ вже не забунять до світа,
»Помірковати ще до дня.«—

Якъ-се казавъ, такъ изробилн;
Узявся дідъ огонь кресать,
И лнсьемъ пічю затопили,
Присіли й вчачи мірковать,—
Чого тутъ діхові не лізло?
Першъ сало, снті кабани,
Ще степъ, волн, лани, млпни,
А далі геть и те послізло;
Взроілись козаки, нани,
Будпнки пшпні й жупани.
Якні у панівъ—старшинъ;
И коні гарні, ридвани,
Да грошей, цілій ажъ бушинъ.
А тамъ такі ахпнеі
В'башку полізли маковцемъ,
Щобъ чі не можно в'Архиреі,
Не бувши слімакомъ—чинцемъ;
(Такі на світі чудасеі!)
А бо-й поставитись царемъ....

А бабу вже хоч горбъ притиснувъ,
Погана-й дзюбана була,
(Бісь решетою неспаче тріснувъ,
У жарті в'пикъ з'за угла)
Да ще в'сморчахъ, суха, беззуба,
Що гидко взяти на тріски,
А все: убранья дай, стюажки,
З'усами кунтушъ, паньска шуба,
Очіпки, плахти да шноньки.
Таке верзлося мовъ в'гарячці
Або татарину в'чумі,
Да мовъ дрожжа у винной кадці
Роїлись думки такъ в'гумі.
Да тутъ хочъ би якій змишленний.
Якъ задря візьме стрекотать,
Изробитьця мовъ навіжений,
Не стямить де й агу хапаты:
Єдина думка за іного.
За сею трета прѣ у слідъ,
Сю пха друга, пзновъ за тою
Кипить якъ ріи зновъ цілій плідъ;
Чипляютьця з'собой, мовъ чепки,
Що підъ кінець нашъ бідний глудъ
Одъ нихъ навѣки губить в'лепни
И чубъ гуде мовъ бубонъ пустъ.

Колѣбъ мнѣ яка русалка
Дала такую благодать!
Гай, гай! Не якъ дурна ся парка,
Ябъ з'ямивъ добре забажать;
Бо певно нічого-бъ для себе,
А все—би людемъ подававъ;
За тежъ би на землі якъ в'небі
Собі блаженство збудовавъ:
Одно, пз'двохъ, мое бажанья
За мудрость всіхъ людей отдавъ,
Друге же—за їхъ коханья,

Прихильність люблю—зміняв;
И певно-бъ мнї тогді міжъ ями
Було самому добре житъ;
Якъ бѣ міжъ щирими рідними,
Нїхто не мігъ мене нудитъ.
Побачимъ якъ діди з'своїми
Умили гарно поробитъ.

Уже багато збігло нічі,
А ще понурившись крїй пічі,
Сидїли обидва хрїчі,
Мовъ у дуплі нудні спчі,
А ще-й збагнути не зумїли;
Дрова на углі перетлїли
И жаръ розжеврявъ, не палавъ.
У хатї стїни червонїли.
Тутъ знову півень заспївавъ,
Підъ хатой лягнувши крїлами;
И скрикнувъ крїй колодця звїдъ;
В'сосїдки грюкнуло дверями,
Но ще незанїмався свїтъ;
Вона з'водой непочатою
Ишла при зїряхъ відьмовать.
Якъ наша корга кочергою
Схоплює жаръ позагрїбать.
Вона крехтіла, жмура віка,
Чшмалу купу нагребла,
Ажъ в'ней стара зарділа пика;
А дїдъ сопівъ якъ одъ сребла,
Все чухався, крутився якъ дзига.
Тутъ баба все б'жару верзла,
Не угававъ його хвалїла:
>Ну, жаръ!—да е й сковорода;
(Нестяжївшись проговорила)
>Колїбъ отсе мнї сюда
>Явилася сіюго-жъ часа
>Смачная, гарна да товста
>Зовсімъ з'начинкой ковбаса«.

О, чудо дивнее! заразъ.
Якъ тільки се вона сказала,
Незнать відкіль и де взялась
Кішка сірая; плюсь—упала,
Мовъ ужъ здоровій, ажъ тряслась!
Пропали всі теперъ начисто
Плахти, запаски, ланцюжки,
Каблуки—й дороге намисто,—
Все сіло начинкой в'кишці!
Прощайте бучні убранья!
И бідна баба—й старий дідъ,
Наприндивъ бакн з'днвованья,
Дивилися роззінувъ ріть.
Зхопився лаять дідъ старуу,
Ажъ чубъ задравсь іого сідий;
„Якій се врагъ тебе лихий
„Підвівъ, плюгавую, стидбую?
„Проклятий, бридкий, старий, бісь!
„Чому ти грошей не бажала?
„Бодай вона тобі пристала
„Изъ начинкой на бісівъ нісь!“
За словомъ ковбаса взвилася,
Угору скочила чимъ дужъ,
На вікъ у бабинъ нісь впилася,
Мовъ до корови ситий ужъ!
З'такою гіркою бідою
Вже баба лае, лізе битъ
И сичетця з'кочергою,
Не хоче ковбаси носитъ.
Трухнувъ дідъ дуже якъ розчумавъ
Що й самъ бажанья загубивъ,
И що з'досади, не подумавъ,
Бабусі капость ізробивъ.—
— „Пожди моя бабусю, ненько!“
Казавъ їй дідъ щобъ якъ унять:
»Вгамуйсь, все буде хорошенько,

›Худоби буду я базать;
›Тогді насплю грошей сєрині,
›Цілковихъ срібнихъ, золотихъ
›И нісь з'вншою моею драпині
›Одіну золотомъ у мпгъ;
›И коней накуплю, ридванівъ.—
›Кишка не будешъ волочить,
›А бучно якъ вельможна пані
›В'хутляри золотомъ возить. <—

—›Щобъ я возпласъ ще по світу
›За такою важкою бідой!
›Якъ дамъ тобі ляща у пику,
›Проклятий стариганъ сідий,
›Отсею самою кишкою,—
›До ти освѣжнись до світу!...
›И юнъ-же юнъ! лукавий бісь!
›Одай заразъ мій перший нісь! <—

—›Ино-се; що вже маю діять! <
Трештя одъ лику дідъ казавъ;
›Нехай чорти кишку повіять! <
Якъ їй зхотілось тей збажавъ.
Кишка врізь землю провалплась,
А нісь зробився якій бувавъ.
Русалка заразъ п явилась
И з'реготомъ держась за бікъ,
Таке казала імъ казанья:
›Теперь не грімайте на рікъ,—
›Вінъ давъ вамъ черезъ три бажанья,
›Чимъ латво-бъ можна бучно жить,
›Дакъ ви, дурні, се дацья,
›Не тямли якъ потребить...
›Теперь же заздру покидайте,
›Чого не можпо—не бажайте,
›Живіть безъ лайки—да робіть! <

Тутъ в'ранці заспівали цівні

Русалці треба таги дати.—
Дідь, світомь, з'бабой вклався спати.
И ми́ пора покинуть бредні
Бо-й вамъ вже хочетна дрімать.—

II.

Недоукъ.

чи

ДИВНИЙ ОЖИГЪ.

Грицько, гевать дурний, ценявий
Зеднавсь служити в'вѣдмака,
Якому помогавъ лукавий
З'юрмой бісівъ из вітряка.

Болись в'північъ лупнуть очима,
Ажъ в'хаті світить баганець;
Вѣдмакъ на ожигъ дуже грима,
А той ганяе, мовъ донець.

Що скаже—ожигъ все приносить
Лишь вимовить бісовську річъ;
А скаже зновъ—и озигъ досить
Ляга мовъ хіртъ одъ мухъ підъ пічъ.

Гриць духъ зтаївъ, не спить, да в'думці
Ту дивну річъ жуе всю нічъ;
Да раць небогъ, якъ грошей сумці,
Хочъ вінъ надъ ожигомъ панить.

На тежъ вѣдмакъ будись повіявсь,
Звелівъ грицьку в'дїжу води;
На знахорство сей попадавсь,
Зваливъ на ожигъ сі труди.

Звелівъ—и той з'відромъ зхопився
Гунувъ крізь боиня якъ стріла;
До рудки, взадъ, впередъ возився...
Вода вже из'діжи текла.

Вже в'хаті такъ ніби в'калюжі,
А гриць забувъ словця—зпниить,
Горливий ожигъ те-й байдуже,—
Знай воду щиро все вачить.

Гриць бідкавсь, якъ-би те згадати;
Потилицю, харпакъ сребре,—
Не жалковавъ б'якої втрати,
Воно-жъ на глумъ тобі неїде.

А тутъ вже льється за холяви,
Вінъ грима, ожигъ зашна.
Огурний претця без'угави
Да воду в'хату налива.

»Постій! я дамъ тобі уширу!«
Грицько засапавшись зіпавъ;
Да швидко ухопивъ сокиру
На двоє ожига розставъ.

Що-жъ гіршъ удравъ: дві половини
Урізнь за відра узялсь....
Вже пливуть горшки и скрині;
И бідний Гриць повисивъ нісь.

Ніякъ не може ради дати!
Рухнувсь якъ мога за порігъ;
За нимъ вода шугнула з'хати
И дурня в'сіняхъ з'бнла з'нігъ.

Відьмакъ приспівъ на ту годину,
Побачивъ лихо відкля,
За те намявъ грицьку чуприну,
Щобъ не встривавъ в'чужі діла—

III.

Кумедійщикъ.

Природа дивна річъ: для іншихъ рідна мати,
Пестує имъ, вгожда, не зна якъ більше дати,—
Другімъ на перекир навьяже все на сміхъ!
Той вдався-хочъ змалювать, розумний, гарний, ручій;
Сей нюнявий, стидкий, да злий якъ снѣгъ гадючий
 Бай-дужъ йому що гріхъ.
Ще, кажуть буцімъ то злочинства добродітель
Вона передає, мовъ гербъ в'потомний рідъ;
 Ученихъ німцівъ збрідъ
 Тому свідітель,
А паче лікаръ Галлъ те вічі доказавъ.
(А кажуть німець той із'роду не брехавъ)
 З'латинью, грецькими словами
Надъ лисими якимись черепами,
Що ніби все в'людей буває од'носівъ;
Якій у кого нісъ, великій, чи горбатий,
 Чи кущий ніби луздь
 Да на лпхо кирпатий,
 Такий в'того и глудъ!
 И кущий певно в'кепа.
 А дужъ,—сердець дотепа;
Такъ міряютця якъ у бромахъ оксамитъ—
 Пядями, чи вершками,
Якій хто має лобъ; и хто родивсь на світъ
 З'одугими висками,
Зморгулямп якъ добрий бувъ Сократъ,
Запевно вже такий злодійковать.
З'насъ всякъ зпитавъ оєь що: що добре вихованья
На времяя захова намъ норовокъ,

Щоб знову бушовать поспить йому на срокъ,
А зтять той з'кореня—недіждуть увіщання,
Не дійме пуга, кій,— не тільки сяла сновъ,
„Жени природу в'дверь, вона до тебе зновъ
„Проскочить у віконце“.—

Ся правда приказкой намъ сіяє ніби сонце,
И в'нась помовка е подобная пз тямъ:
»Вже пігее лошя не буде воронимъ;
»Коли родивсь дурний и згінешъ таковимъ.
»А ще з'брехнею, бакъ, не братацась прибаска;

Ось вамъ на тее казка.

Одинъ Савойскій Жмудъ,

З'Альпійскихъ горъ прихідько

Да бабаківъ землякъ, рознощикъ всякихъ чудъ,
Збагнувъ, що істи хлібъ не заробивши—стидко;

Мартиншокъ накупивъ

Да поторгамъ возивъ.

Вінъ мірковавъ надбать багацько грошей в'скриньку,

Причепурити жінку,

И день святий пропить

З'музикам на пиво;

А може й людъ вдивить.

На те звірякъ отъ тлхъ вимуштровавъ на диво:

Дробушек тупати, в'ладъ стубать трипака,

Садити гайдука,

Брізь обручі стрибать, згннатись у каблучек,

Да браво такъ стоять якъ москаці, мовъ пучек;

Да ще не все: з'ними такъ неборакъ потівъ,

Горливо такъ возився,

Що все—чого зхотівъ

Таки того добився:

Чи вкаже на кого, звелить пернєривлять,

То втнуть оте робить такъ кумедійно, живо,

Шо д'сміху боки надривать;

Ну що вже и казать,—

Зробивъ прямее диво.

Здавалося фігляръ природу зветенживъ,
Из' дикихъ лісовихъ тавлинцівъ
Да у людей—злочинцівъ
На вікъ переродивъ.

Якось обшаставши спасенну Україну,
На томленнихъ волахъ, з'великой гарабой,
Полуденной добой,

Забрався в'дику глушъ нагодовать скотину.
Тимъ часомъ показать кумедью заловину.
Колпсъ то городъ бувъ гетманскій, полковнй.
Теперь же повітове місто,
Де все є: голови,

Усякіи суди, а правди, дасть—бігъ, чисто.
Лишь царину пропхнувсь озвався собачнй впй,
Бо той диковини ніхто не чувъ тамъ з'роду,
На переді йшовъ жмудъ в'гострому брнлі,
Гукавъ да реготавъ, співавъ и гравъ в'рлі;
Успідъ юрма народу,
Тагъ вперся на базаръ;

Розташовався тамъ казати мартишекъ даръ,
За гроші всімъ дає штучнее представленья—
Якъ де-сь в'глуші урядъ.

Безсовістне правленья,
Закони составляє хто більшъ дасть на підрадъ,
За хабару чи взятк,

Бо кажуть всі на лихо тее падкі;
Якъ кривдять зле, притьмомъ всю совість загубивъ,
Що злодій правъ; хто-жъ правъ да голпй, той и кривъ;
Глузая надъ вдови и спроти нещастямъ,
Якъ казять намъ статутъ, діла псують з'пристрастямъ,
Щобъ сее все людямъ змалювать живій.

Вінъ кажную одівъ в'жупани образину;

Невклюжнй нависнй

Звелівъ играти старшнну,

А коло тіей в'короткіхъ жупанцяхъ,
Що правду продають (поларкумъ за полтину),

Изъ пір'ємъ за ухомъ, з'папіромъ у зубахъ

Снують по всіхъ концахъ;

Долоню за спиною легенько ворухнули

И пику зкорчивши неначе говорили:

„Не мажемъ—не везе;

„Сухая ложка ріть дере“.—

Тутъ сія жевжики на спроту напали,

Глушилися надъ нею, ін же обшарпали,

До старшої привели, вонижъ и правп стали...

Но я бажаю—се васъ не кумедьей тишитъ.

И всю її списать,

А тільки доказать,

Що якъ на перекирь з'природою ні чудесить,

Ні лагодить дітей,

Да вже з'ледачого не дочекать людей;

Якъ поростуть, вона в'їхъ явитьця на пакость;

Вже вовки надъ овцею вамъ не докажуть жалость;

Да хто родивсь хапати;

Якъ та шкодлива бішка,

Лиса, або мартишка,

Вже певно буде драть;

Чи явно, чи з'подтишка,

Хочъ вінъ говаль, чи панъ.—

А муштра, праця—що?... машкара, чи журанъ

Підъ якимп на часъ природи спнъ зховався

Покіль не розібрався.

Но треба докончати. Пще народъ вдивлявся

Смішний ігри звірківъ,

Надъ судомъ гапликівъ

Одъ щирости сміявся,

Фигляръ майстеріей своєю велпчався;

Якъ вмить однпъ из'тнхъ осміянихъ жмудівъ

Того не залюбивъ,

За тнмъ що ся насмішка

Мабуть іого не вбровъ

Штегнула—у зрачокъ; вінъ задумавъ из'нишка

Савийцю дять позовъ;
Да розібравъ: що тямъ собі-жъ пзробить шкоду
Да сміхъ народу.
Згадавъ тому на глумъ
Кумедію попусуть; на те підъ реготъ, шумъ,
Покинувъ тямъ звіркамъ оріхівъ цілу жменю.
За разъ проказниці забувъ ігри весь чинъ,
Не скинувши з'себе жупавивъ, образинъ,
Мовъ кручені вчали все пхать у ротъ, в'вишено.
Що-жъ? марно савоярь їхъ пугой зачинивъ
Да гримая, хвпскавъ
По пиці, по спніі, з'розмаху во всю силу;
Природа вмигъ единъ взяла свої права,—
На ухо нищечкомъ згадала сі слова:
„Явнмъ родивсь на світъ, такій іди в'могилу“.—

IV.

Н а в і с н а я.

Коли живешъ на свиті гарно,
То не бажай ще краще жить.
Бо з'яздрою изгнешъ марно
А доля одъ тебе збіжить.
Той щастливъ в'ддовської хаті,
Хто з'совістю в'миру живе,
Не претьця бращого шувати.
Довольний тямъ що в'іого е!
Такій з'доровьямъ, помаленьку
На вікъ в'святий притінъ пляве.
На се скажу вамъ побрехеньку,
Щобъ трохи розігнать нудьгу;

Теперь, якъ на дворі темненько.
До світа сядьмо у-кругу,
На усъ мотайте потпхеньку,
Не гомоніть,—а ні гу—гу!

Не тямлю при якомъ гетмані,
В Прилуці, місті полковомъ,
Жила в'пишнихъ будинокъ пані,
Богата золотомъ срібломъ;
Троянда якъ передъ травою
Такъ нані сля зацвіла
Надъ всіми паннами красою:
Рум'янина, гарная, біла!
Мовъ кузель з'лискомъ е русавий
Хвиляли в'неі волоса,
В'жемчужний сафір'ь, якъ оправі,
Чи в'день блакітні небеса,
Такъ ясні очі її млі
З'усмішкою любовою світили;
Стань, ручки, ніжки—чудеса!
Сами жінки її хвалили,
Казали: се дівчатъ краса!
Вона жъ була полковничівна,
За пана сотника пішла,
Да ще й лубонь гетману кривна;
Багацько й віна принесла.

Сю паню, гарну молодцю,
Весь людъ Меласей називавъ,
Да що моторпу, милолицю
Такой не чувъ усякъ казавъ.
И сотникъ бувъ красюкъ-дотина,
Рум'яниий, дужій молодець,
В'войні отважний козачина,
Коханья щирого зразецъ,—
Свекруха мала в'ней уваженьня
И свекоръ од'душі вгождавъ,
Терпівъ Меласі навіженьня,

Не чувъ душі її кохавъ.
Ії, мовъ болячці, всі годили:
Золовки, невістки—їй весь рідъ
Да тільки що того їй робили
Щобъ любові двірѣ їхъ не обрідъ

Вона жъ у роскоші, мовъ в'ющі;
Що-дня все коло неї возня;
Да якъ бажалося їй душі,
Казілася мовъ навісна.
З'свекрухи в'вічн глузовала,
Старого жъ скубла п за чубъ,
А чоловіка стусовала
Не разъ патинкою у зубъ
А тільки трохи занудитъся,
То ще не знали щой робить;
І вся семья замутушилась
Меласю якъ розвеселить:
Заразъ біжи по бандуриста!
Нехай ще й пілѣ на гуслі гра;
Тащи сліпого цимбалиста—
Нехай той брязка да співа!
Коли-жъ у кепа, в'Опанаса,
Да щобъ панѣ сотинѣ все бувъ кепъ.—
Не разъ лишъ стихла-би Мелася,
В'жнева ганяли по вертепъ.
Но підъ кінець вже такъ остіла,
Що треба би притъмомъ учить:
Усімъ зробілася не мила,
Дай чоловікъ втомивсь годить;
Семья знехала небогу
Саму з'пихою сумовать,
Ніхто у хату, до порогу,
Не хоче пишно розважать.

Циха товаришка вудная
Не тямить серця веселить,

Мовъ баньку дме, пишпть ляха,
А душу її глуздъ на вікъ сушпть.

Тогді ще москалівъ не знали,
Що тсе острогами бранчать:
Вони жонкамъ ще не моргали,
Чубринъ не мали дратовать...
Кать-мало пхъ тогді в'Прилуці
И в'Малой Россіи нігді,
Щобъ розважать нудкпхъ при скуці
Та тішити на самоті!..

Ну світомъ почала нудпться
И рідъ п жизнь свої кляла,
Хотіла в'петлю, хочъ топпться,
Такого лпха добула!

Колись, якъ нічъ уже побрпла
Наміткою сумною міръ
И небо спнімъ окраспла,
Ніби од'цукера папірь;
Вже її засвітплпсь ясній зірки
И місяць ясний тихо лізь
На світъ дивитпсь з'загірки,
Осіявъ ланъ п гаї скрізь;
Вже її люди добрі всі спали,
Самі відьми в'горі блукали
Да долі кравсь по за шпекомъ
В'якого совість пз'гріхомъ,
Що в'глушъ ховаються в'обідні;
Уже з'часъ якъ проспівали півні,
Мелася сівши підъ окномъ
Підпершись ручкою нудпла,
Одна самісінька з'нудьгой,
И тільки думкой забродила,
Куняти вчала головою,
Якъ тиць... брпде манья з'комнати,
Старая корча, мовъ Яга,
Уся зогнулася якъ дуга.

Намітка звисла ажъ по пятп,
В'руці з'карлючкою полюча;

„Магай—бі!“ визгнула їй дуже,

Хрипливо крізь кирпатпй пісь;

„Чого ти, серце, запудилась?

„Ще-жъ молоденькая—дмвись!

„А вже и світъ тобі бай-дуже:

„Дже такъ злигае швидко бісь...

„От-се! Прилуки не злюбила!

„Хиба обридъ тобі сей двіръ?

„Хиба-свекруха не вгодила,

„Нічого не дає з'коміръ?“

— „Ні, серденько мое, бабуся!

„За сее гріхъ що и казать;

„Вона якъ рідная матуся...

„Да мні припало мандровать!“

— „Э, ти жъ то, бачу, й е бісная!

„От'те жъ то бо воно и есть!

„Все вередуешь, навісная!

„Не тямпшь якъ себе повесть:

„Чи зхочешъ жить мовъ у раю

„Свекрусі, мужеві годп,

„Ти кращого не знайдешъ краю,

„Вгамуйся да добро роби.“—

„Бабусю! я бъ послухать рада,

„Дакъ вже щось важко, нудно тутъ:

„Я імъ, а мні вони—завада;

„Мні треба відсіля махнуть.“

— „Дурна, куди?— „Куди нібудь.

„Бабусю! пзроби хочъ брилля,

„Щобъ здужала з'тобой черкнутъ

„Де в'будні такъ, мовъ на весилы

„Де царствують, а не живуть;

„Де гарная виглає Лада,

„Господу любой покажи...

„Щобъ я була всегда рада;

„Будь ласкава, се докажи!“

— „Ипо-се! що вже маю діяти!

„Вже мусимо тобі годить...

„Збирайся в'оселю ту повіяць;

„Тебе оставляю я тамъ жить.

„Да тільки, вірь мні, краще дома,

„Хочь дуже весело в'гостяхъ...

„Тамъ часомъ влучишь макогона,

„Якъ інколи підствирить врагъ!“

Покіль збирался в'дорогу

Вони гулять по чужбині.

Чи просто верхи на ожогу,

Чи в'ступу сівъ на казані,

Чи окульбачивъ раба, жабу,—

Сіого вже вамъ не докажу.

Про коргу жъ сю, Ягую—бабу.

Що чувъ—по правді розкажу,

Що простий людъ казавъ про неї:

Якъ пониялася бабувать,

Такі робила ахнєї,

Що, буцімъ, вчала відьмовать:

И чого бъ Прилуцька ся Спвнла

Не тямла дурнимъ робить!

В'північъ у білому бродила

Розпатлавшись корівъ доїть.

Чи діткамъ одмовлять крєпливці,

Старимъ дівкамъ справлять моршеи

Чи парубкамъ зривать горшки;

Щобъ хлопця пригорнути к'дівці

Зуміла любощи давать;

Корінья знала, зілля, кірки,

Переполохи присікать;

Казали ї—в'глекъ ховала зірки,

Да зновъ їхъ тямла вставлять.

Якъ ось кудпсь помандровала

Що б'ней уже и не чувать;

Чи злізла, такъ собі пропала
(А вже таку бісь мавъ узять!).
Казали—на ліоду втопилась,
Хто,—пьяна петлі добула...
Ажъ ось коли изновъ явилась,
Якъ в'хату навісної вийшла.—

Яга з'Меласею в'щось сіла,
Бать—знає що вчала робить;
За тимъ чортовщину завила,
Дай юркъ собі обидні вмить:
Геть, геть у хмару залетіли;
Таъ дуже прудко понеслись,
Прудчийше птаха, ніби стріли,
Да в'гору вище все везлись...
И дежъ вони тамъ опинились?
В'міру—де все не таъ якъ в'насъ:
Тамъ всі рудки ситою точились,
А инша, мовъ грушовий квасъ;
Земля—павидло,—або пірникъ,
А берегъ з'медомъ маковникъ;
Де глянь—изъ цуєру калинникъ
Не нашсьєа ріпа, чи-й вишникъ.
—,Ось, дою, якъ живешть, меласю!"

Казала баба їй яга:

„Я певна, що тебе до вчасу
„Ище не дійме тутъ нудьга,
„Пануй! якъ тямншъ утішайся!
„Якъ зхочешъ—такъ повелівай;
„Да тільки з'панночкамп знайся,
„А парубіківъ забувай!
„Бо тільки бачить забажаешъ,
„Тогді на мене не жалкуй;
„Біду великую зпоткаешъ,—
„От-сее дуже пам'ятауй!
„Бо тутъ самісінькі дівчата...
„Чи нагадаешъ істи, спать,

„То заразъ явитьця и хата
„И стравн, з'пологомъ кровати..
„Чи заманетьця гарціовать?
„И гуслі, кобзи забрязчать.
„Кажу: лишъ тільки забажай
„Все буде вмгъ! теперъ прощай!
„У мене гпбиль е затіевъ;
„От-се до відьмъ лечу у Кіевъ;
„Відтіль—Амерпки на край;
„А тамъ, запрягши в'ступу зміевъ
„Черкву до знахорівъ в'Китай!—
„Глади жъ мнні,—се памятай!“

Теперъ не тямлю щой казати,
Самъ дідько зна з'чого почать!..
Ось треба хати будовати,
Ще повести в'відьмовській садъ...
Гей, братці землякн, рятуйте!
Не дайте москалямъ на глумъ!
Які будникн, помірегуйте,
Тамъ збудовавъ Меласпнъ умъ?

Вона з'радуючой України
Нігде ногою не була,
Що мала в'батьба на родині,
Про те й в'головонвці верзла.
В'якихъ діди будникахъ жили
Да й всі українські панн,
Такін відъ чудовной сплн,
Лишъ збагнула—ій дали.
Такихъ уже не роблять нині:
Из'горницями, з'рундукомъ,
Да такъ ябъ в'доброї господні
Тинкованні з'кізякомъ.
За ней вела дверь просто в'хати
Якъ вообразити просторній,
Відти изнову дві кімнати,
Да й тільки той світлиці всей.

Зелени груби в'нихъ стирчали,
Куплени в'ичні в'гончарей;
Вони чверть хати заімали,
Зімою щобъ було жарчей.
По ліву руку—се гостинна,
А к'собі двері в'зімовникъ,
Де простота дідівъ невинна
Лягала гритьця в'пуховникъ.
Тамъ лава, стіни—не дубина,
А чистий на голо липникъ.
Везді в'і сволоки різні—
На середіому рібъ, день п хрестъ,—
Коли будинкі сії такні .
Избудовалсь пану в'честь.
Не такъ зовсімъ було в'гостиній;
О, краще ніжъ в'зімовняку;
Везді світвся лпскъ олійний,
Лишъ стега одна на каруку;
Всі двері, вікна,—голубні,
По нихъ росписані квітки;
А по хвилюнкамъ все святні,
Внизу-жъ гербовні щитки.
Всі стіни вибиті лощанкой,
Купленной в'Гданську за волівъ;
По ней маліовані з'панянкой
Багацько розмантихъ дивъ.
Шпнокъ з'музиками не нашської,
Якъ німці возятця пз'пляшкой,
Звіряки, птахи, да квіти;
А часомъ знайдешъ п такеє
Чого бъ не треба й маліовать....
Да бачъ, воно хочъ не онее.
А штуки цілой не псовать.
Щобъ те очей не лоскотало,
Да од'жонокъ його зховать,
Щобъ часомъ те не стрекотало,
На сатану не жалковать....

То те затулено картиной;
Гетманські були патрети
Из'булавами у рукахъ,
В'червонні шуби поодіти,
В'колчугахъ, панцирахъ, шапкахъ:
Ось Наливайко благоправний,
Що од'ляківъ зпустивъ свій духъ;
А се Хмільницькій грізно славний
Що самъ ляхивъ давивъ якъ мухъ.
Ось Сагайдачний, се Выговській,
Подкова й Повтора—Кожухъ;
Повбонникъ Носъ, козакъ Климовській,—
Стояли по стінахъ округъ.

Вся побуть од'яконъ бриніла,
На нихъ жемчугъ, зумрудъ и стразь;
И лампа сутая світїла
Не тільки в'нічъ и в'дневний часъ.

А тамъ з'прозірними шибками
Стояла шахва в'стороні,
В'ней срібні кубки з'гѣрбами,
Якъ те годилось в'старні,
Усі поставлені шатрами;
Багацько крупнихъ и дрібнихъ,
Ще дюжинка и золотихъ.
Крий шахви сей, якъ е стіною,
Висїла грізно всяка снасть,
З'якой ходивъ бозабъ войною,
Яку тамъ лучилось попасть.
Вкруги на точенихъ ніжкахъ
Фиглясті дзиглики стирчали;
Червонимъ їхъ помаповали,
Різьба-жъ квітчаста мовъ в'церквахъ.
Таке було убраньня в'хаті.
На ней самої ажъ шамтить,
В'парчі, в'каблучкахъ, ніби в'шаті,
У золоті ніби горить.

А заманеться в'садъ гуляти,
То й явиться заразъ якъ гай,
Якій не тільки змалювати,
Не можно в'казці ізгадати,
Такій якъ бувъ десь, важуть, рай:
Тамъ склянкові, а тутъ путивки,
Да розмаїтні розривки.
Якихъ чудесь не впишляй,
Все виїде садъ тому подобний
Що гарно Дмитрієвъ—москаль
В'причудящі (з'Вольтера сходний)
Чи навісної, скомпонувавъ.—
Такихъ знайти все можна чаще,
Меласняъ бувъ одинъ-браще;
Рівнять шкода хіба на глумъ:
Тамъ той ходожество садло.
А сей збагнувъ Меласняъ гмъ
И навіженство нарядило,
З'природой родившись самою,
Велерічнвий, хочъ німою.—

Тамъ гірки да яри мішались,
Покато стіались іногді,
Покриті зеленю вдивлялись
В'зверцадлі чистої води;
А—де понависали грізно;
При світі місяца в'ночі
Якъ зводъ сіяє в'зіряхъ різно,
Манячать з'тінію лучі.

Вода в'озерахъ гололіла
Хвиліла ніби світле скло;
А се урвавшись кініла
По камнямъ з'піною, ажъ ревлю;
Зновъ вихляясь по долині
Ховалася в'глуші рікою,
Чи зновъ глуміла из'вершини
Криштальною, чистою цепеню,

Якъ листъ надъ рудками згубалась
Кримписти дигін скали,
З'коріньями деревъ мішалась.
В'прохладні гайки вели;
Де глянть—скрізь змістна доріжки
Дугой, малюванні мостки;
Щобъ одпочить—світелки, хижки;
Для переїзда каюки.
Тамъ все весна: квітки, зозулі,
Ніхто-й нечувъ лпхой зімв:
Якъ в'осені—угорки, дулі,
Якъ в'зній в'гаю на килимі.

Колись Амуръ, вхопнвъ Псяхев,
Не мігъ їй краще рая дати,
Хоть щиро всімъ ділвся з'нею
И власть їй давъ хочъ що жадати.

Ось такъ вона вередовала,
В'гудьні, одежі, чи столу,
Що мпгъ все новаго бажала,
Що часу, буцімъ на базу:
Весілья, грища безъ угави.—
В'вечерю, снідати, чи в'обідь,
Чи їсть збагне—вже е и страви,
Смачніе, гарні на видь;
А зновъ: >нехай заразъ скрпнпші,
>Нахай заграють ось тей!
>Щобъ-се були мні вечорнпші!<
И заразъ е все з'думкой сей.—
Да тільки крутящи тіи роблять
Все придзигніванки самп.
А парубікъ, що з'усомъ ходять,
Чортъ-ма:— Русалки да відьми.—
Кохання! ти вельможне в'мпрі,
Тобі подвластна всяка плоть!
Хто в'світці рясі, чи-й в'порфирі—
На всіхъ видна твоя обротъ.

Куди не глянешь підь луною—
Одъ тебе сміхъ, чи хмари бідь!
И хочь дурнишъ усіхъ маню,
Да й безъ тебе огидне світь.

Частенько з'лихованью в'бупі
Такіи робишъ чудеса,
Що хто й розумний, мовъ біскупій
Потлищю не разъ чесавъ.—

Багацько-й дурней нарядило!
И сивий пудофетъ не разъ,
Іого красой якъ осліпило,
З'тебе казавсь ябъ мартоплясь.

Хто з'нась болись, якъ щоби грали.
З'тобой в'панаса не гулявъ?—
Боли вже й Гербулесъ в'омхвалі,
Згубивши глуздъ свій, мичку прявъ!

Давно не бачивъ парубіки,
Да чувъ самі дівочи кльєки
В'Миласі соромъ весь охлявъ:
>Що се за врагъ!— Бісовська мати,
>Чи я хйба въ монастирі?<
И з'серцемъ почала взпвати;
>И щежъ, здаеця, я в'порі!
>Самі бісовскіи спідниці,
>Бать ма кого и покохатъ;
>Да табъ якъ мні, моторной жпниці.
>Хйба безъ парубка пропасть!
>Такъ візьме дідько й середь рая!..
>Якій се рай, якъ безъ мушницъ?
>Для жінеп рай, ихъ обірая
>Мінять, якъ гергені гусинь....
>Отсе в'бїду теперъ устряла,
>Коли-бъ одинъ явій на сміхъ,—
>Я за іого-бъ заразъ отдала
>Отсихъ придиглянокъ усіхъ!<

Ледве сказать успіла—худбо

Гу! мряка, нічъ, некельний чадъ
Набігли з'бурей, хлющей—прудко;
Будинки, гори, дивний садъ
В'багно, у гній перевернуло;
Меласю-жъ бідну навісну,
Відтіля головой юрнуло,
Якъ нічю зірочку ясну.
Вона летить, летить—дай сіла
У кущъ у грабовскомъ лісу.
Бідняжка дуже довго мліла,
На силу трошки одійшла,
По хрусткому лъсту пійшла
Самісінька одна; трямтіла;
Якъ квітъ в'росі-вона в'сліозахъ;
Куди же йшла? Сама не знала.
Ні една зірка не сверкала,
Що ступить разъ-жме серце жакъ....
Тамъ щось шморгнуло по дорозі,
Тамъ запалало щось в'яру.,
Тамъ торохтить ніби в'навозі.
В'непевную добу таку
Зозуля брикнула буку....
То вхопить знобъ, то вся в'жару.
Ось справді щось таке гунае,
Свистить, співає да гарчить;
„Якій тамъ врагъ в'лісу?“ питае;
Но бідна з'лягу лишъ мовчать.
„Гай, гай! Відкі така мандруешъ?“
Вхопвъ ін да й цмокъ в'ротокъ.
»Куди се такъ ти ченчуешъ?
»Ходімъ зо мною підъ буцокъ;
»Ми любо в'двохъ переночуемъ;
»Ще до двора е з'трое гонъ;
»Нехай не вадить-якъ нечуе,
»Стара не жде, задме огонь!«
Се дужій бувъ мацануряка,

Из'винниці до дому пхавсь
Напийлий цупко, мовъ бурлака,
Да з'навісної в'гаю з поткавсь;
Вхопивъ бідашную в'охабку
Почавъ из'нею жартовать...
Ажъ тиць—побачила ту бабку;
Завчасъ приспіла рятовать—
Трохи либонь уже й не пізно ...

»А що, Меласю навісна!«

Яга загомоніла грізно:

- »Отсе казплась мовъ бісна;
- »А яжъ такн тобі казала:
- »Коли бажалось житъ в'раю
- »Щобъ парубкін не бажала,
- »Да цноту патрила свою!
- »Теперь ти, доненько, пізнала,
- »Хочъ дуже добре у гостяхъ—
- »Да все не двіръ свій! а вгождало бъ,
- »Своя семья тобі не врагъ.
- »От-то прямее навіженство,
- »Якъ добре,—ще бажать добрий!
- »Чи хочешъ щирого блаженства?
- »Шукай іого в'селеніи своей!«...

Ось тутъ Мелася п прочнулась...

Се, бачъ, була маня, чи сонъ;
Но вже вона якъ скаменулась
Іого вважала якъ законъ,
Да кріпко в'памяти тримала
Щобисъ кохать ріднихъ своїхъ;
В'семі годнионьки шукала
И поваженья од'чужихъ.

Вд, жінки! сее памятайте:
Чи згідний рікъ лєліє васъ,
Було щобъ краще не бажайте;
Се каже розума вамъ гласъ.

Шануйтеся тільки, да вгожайте
Семі свої: Кохайте нась;
А ні? вмiсть долі—за година
З'нихой доiсть вамъ гiршъ полня;
Тогдi до талану вамъ-засъ.

V.

Лицвинъ да Українець.

Кались Лицвинъ шамкiй
В'мангерці. в'лапаткахъ,
Да на кадвѣ легкiй
В'калюсахъ. на каткахъ.
(По нашому се вiзь)
Ще в'перве з'за Десни
Смали лагановъ вiзь.

Услiдъ—чумакъ важкiй.
У кучмi, в'чоботяхъ.
Хочъ iхавъ по веснi
(Не наче навiснпiй)
За хурою здалi
Волами важко лiзь.
Поважно ябъ волн.

Лицвинъ всiо поганялъ.
Вазокъ ажъ гарахцiць:
Таго п' нечувалъ.
Агу, яго запасъ
З'калюсь изъ кайстрой зпалъ.
Такъ цiхо, а нi брязъ,
Да й на шляху ляжиць.

Добейкався гевалъ,
Надбавъ ту-й піднявъ;
Розкривъ—ажъ зайця шматъ,
Ще паляниця й сиръ;
Поміркувавъ: „Се кладъ!
„Не буду жъ голодать,
„Ще й привезу у двіръ!“

А-гу! схапивсь Лицвинъ
Изгуби пашукаць;
Юнъ знавъ, што лишъ за нимъ
Тягнувъ чумаць одзінъ:

„Паслухай-ка ти, сватъ!“
Валавъ на чумаба:

„Я кайстру зацерялъ,
„З'ней витаранья шматъ,
„З'пригоршню малака
„Ляпіюшки каліва; *)
„Чи ти не пацымалъ?“

Тому якъ гилъ бува
Литовскіи слова;
Вінъ чуха чубъ, зіва,
Одповіда: „Ні братъ!
„А Богъ знайти мні давъ
„Плетений з'вічкомъ клупъ;
„В'немъ заячии шматъ.
„Ще й паляницю, взять
„Бува ніби з'кавунъ;
„Да сиру трохи щось;
„Дивись у візь,—чи вінъ?“

Не внявъ сабъ Лицвинъ
В'калюсахъ не шукать:
„Ні, сватку, не маю,
„Мнѣ нада би сваю;

*) Каліва—себъ то по нашому дрошки, трохи.

•Ну, во калп, наналъ;
В'гору задравши носъ
Да й шамнулъ до каліосъ,
Да худка пачухралъ.

Частенько не війшовъ
У розумъ темнихъ словъ,
Такъ тішимо людей
Изъ кривдою своей.—

VI.

Махамъ шинкаръ да Охрімъ свинарь.

В'казепному селі, жидокъ Махамъ шинкаръ
Оравъ якъ чортъ в'болоті,
Або якъ в'папа де недобрій господарь;
Селяни всі в'іого записани у счоті,
Неначе в'метриці. Чи трапиться біда,
Некруцьке, чи й обідъ, весілля, чи родини,
Чи й подушевщину половини—
Все треба до жда.

А врагъ дере з'хрестянь на міслць по полтні
Од'кажного рубля. Щожъ маєте чинить,
Коли рукъ нізащо, якъ кажуть, зачепить?

А ще жъ катъ-на охоти
За лінью до роботи,
А треба й ппть.

Іначе жидъ не дасть п батькові на віру;
Да щежъ п одспна все на фальшиву міру!

Такъ жидъ од'людських біць
Розбагатівъ—якъ жидъ!

Судъ чувъ, да байдуже; „Богъ на небі високо;

А стряпчій, указійне око,
Мовлял мугирі, звичайно із'бильмомъ,

„Зтакнувся изъ жидомъ,

„А сей орудує селомъ“.

Тамъ живъ козакъ Охрімъ, удався до горілки,
Здавалось не дурний, да й такъ мовъ люди пивъ;

Но жидъ його убравъ из'чобота в'постілки,

Такъ латво обідратъ неборака з'умівъ,

Що вінъ заставивъ грунтъ, продавъ поля, стадчинки,

Нанявсь у череду чужі ганяти свинки.

Ажъ тутъ з'вислой біда, валить безгидний мартъ,

Изновъ хочъ трісип—дай! подушне треба дати,

А де тутъ в'світі взять?..

Бакъ мій Охрімъ свинарь, з'собой розмірковався,

На хитроці піднявся:

Взявъ свідчить голову, ще кільки чоловікъ,

Щобъ люде бачили, якъ дійде до улиць,

Колиби одмагався.

Пішли в'шпнюкъ гуртомъ: »Махамъ, ратуй, біда!«

Такъ клянввся свинарь: »зновъ викупи д'стида,

»Позичъ до вечера мині рублівъ з'десятокъ;

»Дарма, хочъ я свинарь,

»Я матиму достатокъ.

»Якъ сонця зчахне варъ,

»Зроблюсь богатъ якъ царъ.

»Якъ з'паши буде йти свине до дому стадо,

»Тогді при всіхъ тобі из'пасною оддамъ;

»Якъ буде й ти«. (Жида одвівши у кімнату)

»Я скарбъ срібла знайшовъ; повірь мині, Махамъ«.

За гроші бъ жидъ піддавсь не те йому и кату:

»Охрімъ, коли даси копу на рубъ—я дамъ«.

—»Даю.«—»Слухайте—з'но, сцо каже, будьте свідки;

»А якъ зе ти казавъ, теперъ кази при всіхъ:

»Даси якъ будуть йти в'село свині церідки?

»Ци такъ казавъ? кази-зъ, якъ збрессь—буде гріхъ«.

Охрімъ на тимъ божився;

При всіхъ землі пзівъ;
Махамъ удовольнився,
Да гроші одлічивъ.—

Якъ тільки за горой погаснувъ сонця промінъ,
Озвась у царні свинной черідки гомінь,
Озвась в населі—вацю! псклпвий гнкъ;
Жидъ вбїгъ з радостью, покпннувъ кварта й шинкъ.
Свинки задравъ хвостп, чимъ дужъ біжать до дому,
Визжать, курнѣють на визъ жонокъ до корму.
Охрімъ у слїдъ шагавъ, швиденько в'постольцяхъ

Плз кіемъ на плечахъ,
Сміявсь, горлаивъ пісню
Веселю да смішну;

Побачивши жида, присвистувавъ, гукавъ,
Да гайдука сядавъ.

Жидъ з'реготомъ на встрічу:

„А де зъ твій скарбъ? „Птавъ:

„Плати зъ процентъ за разъ—а то еспе позичу;

„Ци бацисъ якъ бізитъ,

„Охрімъ, твоя черідка?“

— „Эге-жъ, дивисъ,—біжить!—Якого-жъ хочемъ дїдѣка?

Свинаръ на те в'одвїтъ;

„Я бравсь тогді платитъ,

„Якъ з'поля череда не бігти буде—їтитъ;

„Тогді плачу; крпй свїтъ! твого не хочу й крихти;

„На семъ ударили з'тобой ми по рукамъ,—

„Якъ припаде у двіръ їйти свинямъ:

„Спитайся хочъ у свідківъ

„Теперь мене не гай,

„Не борони просвидківъ;

„Чи чувъ? Дакъ дожидай

„До завтріого, прощай!“—

На завтра тежъ одно: жидъ стада визирае,

Но те мовъ кручене, не те біжить,—брикас.

И далій—тежъ якъ тежъ, да хрюка на весь пискъ.

Махамъ певільно жде, що вечеръ виглядає,
Да певно ждатиме повікъ.

*

Чи дійде пшколи мизерному до крута,
Ну, далібі, нежаль, провчить розумно плута.
Мошенства, ошукні, самъ не терплю із'роду.
Но щиро регочусь, душею радъ
Якъ вдасться харпаку, хочъ якъ не будь скарать
Дурисвіта—жида, що робить людянь шводу.—

VII.

Чудовая вода.

Дівчата! жинкі молодші!
Чи вже наважипсь надіть
Весілля путя золотія,
Зумійте кобому-й годпть.
Не будьте пшні, навпснп,
За вісь, крпй світе, насъ водпть!
Щобъ вікъ не чутъ лпкоі долі
Да не казпвся-бъ чоловікъ—
Брехухамъ не давайте волі,
Да й самп забусіть язпкъ.
Залізо ість ірже на полі.—
Ще гірше ість жоночій зпкъ...
А ні? Легкая ззлота чпнка
Злпцюется в'ланцюгъ у мпгъ,
Мпцнпй нпжъ тая крпця крпнка;
И мужъ пздору буде лпхъ,

Достане-й коси з'підь очіпка;
Вамъ лихо, а громаді сміхъ!

Ино-се десь в'Монопотані,
Де, кажуть, Кафрѣ, зовсімъ дурний,
Піддавъ себе крпнатій бабі....
В'насъ звичай од'дідівъ инній:
Мужъ хоче жінку мати в'лапі,
Розумний бути д'навісний.—

Крий світе—вамъ бажать иначе!
Бо якъ огурний чоловікъ
По дудці вашой не заскаче,
Якій наробите ви зякъ!
З'васъ поглумитьця всякъ ледаче.—
Гей! прикусить завчасъ язикъ!

На се хочу сказати вамъ казку.
Усядьмось,—да негомонить
Дарма шибне хочъ іншу в'краску—
Підъ вісь засмійтесь да мовчіть.

*

В'кутку плодучимъ міжъ садамъ
Де Удай, вінчанъ осокою,
Пливе блакитнимъ хвп'лямъ.
Стояла хата надъ горой.
Жила в'ній руча молодця
Маруся гарна, білолиця;
Вона охотой шла за Грпця,
Юго кохала всей душой,
Такъ що собі не няла віри!

Да й Грпць моторний, круглолиць,
З'Ливенця рість, хочъ в'карасіри;
Грізний для серця молодця.
В'селі не знайдовався кращій;
Такого якъ и не любить?
На тежъ тверезий та трудящій:
Не вгає ніколи робить.

И Гриць надбавъ собі достатокъ:
Було-и бжіль, було и овець,
И плугъ волівъ, ще иншіи статокъ;
Водивсь варепникъ,—тютюнсь.
Якій тягнувъ підъ часъ безділля—
Надъ глекомъ різкого медку,
У свято в'впшневомъ садку.
Ось такъ під'боркувавъ и крплья,—
Хропу, давъ нудному божку.
Од'свареп утікавъ и глуму;
И часомъ хочъ вдавався у душу—
Все тільки якъ з'людьми годить,
Да якъ Марусю ще любить.
Здалось—щастливая година
Юму плела з'трояидь вінець.
Ще привела Маруси сина;
Гриць, якъ бжівъ, зробесь отець,
И доброї долі образець.
Завидливої думки плена
Вінъ мовъ чуми, такъ утікавъ;
Щастливий бувъ Діогена,
Бо і в'кухві слави той бажавъ;
А сей, байдужь! що треба—мань:
Здоровья, працю, щирость жінки,
Ще зайвий бідному шматокъ.

*

Дакъ зазра, мати лихъ, халавниши въ будинки.
Изъ некла до панівъ, узявъ з'собою дітокъ,
Пиху, брехні, да сварь, да злість некельна духа,
Номався повзъ—той хуторокъ;
Наіоживъ чубъ з'гадівъ и настороживъ уха.
До чулась долі тамъ Марта за Грицька.
Да гірко реготівъ, зкрививши пискъ на круті,
И з'лиха поклялась утяти імъ стирчка.
И в'селахъ е такимъ жъ трутні—

Якихъ доволі в'городахъ:
Що гають марно дні, якъ в'свято такъ убудні;
Блукають по дворахъ
И знають що коли кинуть в'кого в'горшкахъ.
Кумаються щобъ якъ де видурить мантули,
И переносять—де що чули:
Все тоцягъ: брехні, сварь;
Такъ—сірку льють на жарь.
Така в'селі жпла одна індка бабуся;
(И на біду свою була кумою Маруся).
В'гуми хочъ добрий бувъ робочій чоловікъ,
Дарма—іого трясла да гризла цілий вікъ:
На те щобъ верховодить,
(Якъ се бугва в'жінокъ;
И латво переводить—
Худобу у шпнокъ.
Ось-ся той нагодилась
Матусі Сатани.
И зазра в'ней усілась
Щобъ наробить мали:
Дмухнула в'серце ляхо
И баба потягла в'Марусинь хуторокъ:
Брехні точить тихо,
Лишь перейшла порігъ;
Повіновалась: »Магай—бі! серце кумеа!
>У тебе ніколи з'села нема души;
>За тежъ на самоті не чуєш у глуші,
>Якъ о тобі в'селі бісовска думка!
>Тамъ цілий на горі кутокъ
>Про тебе що тільки гадає!
>Непадайся на язпчокъ!...
>Да якъ тебе тамъ лає
>Кагаль диявольскій жонокъ?!
>Чортенська Вівди, злая Приська
>Що доносилася в'шпнокъ
>А все з'посмішкою, да з'претиска

- »Руба, хватає на зубок;
»Яка Маруся господня?
»Не сміє рота розтулять,
»Неначе замкнута скриня!
- »Прикаже що Грицько, вона тільки:—нехай!
»Мовчить, неначе кишкь, лехій собаці пай.
»Якь в'двохь собі сидить,—мовь тажь порожня хата
»Ажь чуть в'ретенено! Да кажуть що багата.
»Чи сежь вона? самий Грицько!
»Маруся бідная нішо!
»Яка се в'біса господня?
»Гіршъ наймичка вона;
»Не сміє безъ Грицька не тільки дати руна,
»Повісма конопель и мисочки в'шона!
»Чи скло розбіє дитина,
»Чи тільки запищить, —
»Уже жь нехай мовчить!—
- »Козибъ мнї такій—мж! тажь пов'ишоваалабъ—
»Що—и хата тісна стала бь;
»Да щей достала бь в'зуби, нехай щоб не бранивъ
»Дививсь яжь у паєвъ—
»Тамъ живки все старшуютъ надъ панами?
»Папи несміють сість колн передъ жінками.....
Багацько де чо:о іще вона герма,
Ажь бідну жінку геть зовсімъ з'ума звела.
На тежъ предъ тимъ, Грицько в'дохившисъ лігъ на лаві,
Годинку мавъ зночить,
А хлопчівъ, третячокъ (вже добре змівъ робить)
Пустуя для забави.
Залізъ собі на пігъ;
Піднявшися на дубки
Розбивъ в'оконці шибки.
Порізавъ: пьку жмудь, да и гвалту наробивъ:
Сіого Грицько не чаявъ,
За те Марусю—лаявъ;
Да з'ляку в'торопахъ дитину на плескавъ.

И хочь тогді Маруся ізмовчала
Но жаль її великий взявъ;
Теперь якъ їй кума всіого на турботала
Пиха з'досадою їй якъ п'явка серце спала:
„Та вже! хочь на собі те лихо повезу,
„Щобъ люде навісної мене не узивали—
Все в'вічн розкажу;
„И вже! теперь іому ніколи неспущу;
„Ище ізроду такъ мене не віншовали;
„А довижь мні терпїть?!“ —
Якъ бісова кума повіялася геть, —
Такъ бідная Маруся мірговала,
Та сліози гіркія із'жовчію мішала
Бездольная! чого бь тобі хотїть?
Жила-бь собі якъ перше тихо,
Якъ в'маслі спрь.
Вважаючи Грицька ти вікъ не знала лиха;
Яка тобі нуджа що бреше мирь?
Колн до западу зхплнвсѣ ясний день.
И сталась по луц: од'ліса довга тїнь.
Вівчарь до ставу гнавъ ватагу;
Грицько прїбравши натоку,
Самъ подоївъ овець; з'двора нейшовъ ні шагу;
Убіга у хату п злігъ зпочити на боку;
Маруся поралась край печі;
Знпчевѣя зирнувъ вінъ любої в'вічі
Побачивъ сліози щось п на чолі печаль,
З'жалемъ її питавъ;
Бажавъ з неї розділити сердечну важку муку
Ізласкою протя авъ до неї любо руку;
Вона жь іззлистью іого од себе пха.
Да якъ кобила та бриклива,
Розлаяла — ні з'добра — дива,
а сикалась із'лиха до діпка.
Грицько міцний товниа,
Що хотъ якнїхъ спянивъ огурнїхъ самъ вої

Дарма, що в'жартъ одною рукою ярмо трошівъ,
Побачивъ людей злість зовсімъ ізыхавъ з'плеча,
Мовъ дялька голосивъ.

Марусю такъ кохавъ: моливъ щобъ вгамовалась;—
Вона же в гірше розбіралась.

Гриць хати одцуравсь
Да в'клуно снать забравсь.

Маруся дума: »Такъ! кума її незбрехала!

»Спасібі її! Вона міні розума придбала.

»Теперь поставлю на своїй

»Все верходптому хочъ вінъ мене убий!»

И пекломъ поклялась (байдуже Бога)!

Наволось не вступать; забула небога:

Що вірний побить се, да битий торний шляхъ.

Якій веде у двіръ гіршу напастей, болесть,

Що долю добрую ізвичить на прахъ,

Що е на світі совість,

Пекельної карп жахъ!

Гриць думавъ: „Се Ваньки; се такъ на молоде;

„Воно, я чувъ, в'жпнокъ бува вельми чудне“.

Жонкуючи спускавъ,

Да шапку на уші, із хати утікавъ.

Ні защо. ні за сее

Маруся разъ в'дононь,

Швирнуза з'мичкой гребень;

И те спустивъ хочъ вже и почухалась долонь.

Гриць панъ — отця нанявъ співать собі молебень,

И знахорокъ уже питався ворожить;

Вона, почувъ, — глумилась,

Вчала ще гірше сатанить;

И підъ конець вже такъ остгла

Що ідалась не мпла.

Що в'світі тутъ робить?

Грицько за глуздъ узявсь, щобъ збути злую тугу;

Вхопивъ нехотя пугу.

Тутъ годі верещать;

Марусі не досміха:
Бо тільки вчне лящать—
Заразь пійшла потіха;
А ще мовъ гадина підъ вилою спчить,
Ще дума укусить.
Марусю лютая приспічила година!
Що дня все гомінъ зикъ;
А ще пришиблена, огурна господиня
Не догадається свій прикусять язикъ.—

*

Підъ гаємъ, за селомъ, в'весселому садку
Стояла чепурна, самісінька хатинка,
Весела в'ній жила стара моторна жінка.
Вона не тільки що в'своімъ бутку;
Весь околотокъ той чимъ знала рятовала

Од'всякої бід:

Давала зілля, чи не початої води,
Пристрити отирала,
И ще жъ н у павівъ частенько бабувала.
Из'біднихъ нічого не брала за труди;
На віщо їй та плата,
Боли сама богата?
За теже на селі

Од'заздости об'неі брехухи розтрубили:

Що бачили не разъ її на помелі,

Якъ відьмою весли

На лисую гору її нечисті спли.—

Маруся підъ кінець,

Якъ їй обридла пуга,

Вхопивши бухалець,

У темну ніч дощъ (такъ допекла їй туга)

Згасивши каганецъ,

Якъ вже Грицько заснувъ, черкнула къ жінці той;

Зостріла в'досвітокъ,—тай ішла з'непочатої.

Упоюсь ії вклонилась,
У хату вслідъ ввійшла;
Подавши хлібъ, усілась
На лаві край стола;
И плачучи прохала:
Щобъ якъ порятовала,
Щобъ Гриць ії не бивъ—
День божій безъ угави...

- » Да щезъ и одрізнявсь, неспаче у панівъ.
» Все сахъ ляга на лаві...
» Зроби матусенько, щобъ вінъ якъ спершъ любивъ! «
— » Гараздъ, гараздъ! одвітала ії жінка:
» Що бачь не слухала брехухъ;
» Да хочеш патрила починка
» Тобъ чоловікъ бувъ певно глухъ.
» И дебъ взялась ляха годинка?
» Мнні вже не кажи — я знаю все найдуть;
» Стій! келншъ, зирькани я справлю трохи глудъ. «—

Потішшла бідняжку;
Взяла з полниці пляшку.
Из'нею пішла на двіръ
Дивиться, будімъ, звірь:
Наливъ ії водою
З'болодзя, простую,
(Ніби чудовою, пеночатою)
У хату принесла

- Да такъ верзла:
» Ось на от-се небого!
» Чи Гриць захоче бить,
» Чи взгляне тілке строго,
» То неказавъ нічого,
» Возьми води сеі в ріть;
» А проковтнуть — крій світъ!...
» Нехай хочъ якъ не лае,
» Ти все в роту держи;
» Побачишь : къ зплотасъ,

»Лишь губу зав'язжи...
»И пуги не достане.
»Коли жь води не стане
»Вразь до мене б. жн.»

*

Вже утрива зоря, мовь пожарщє рділа
И промень золотий одивь востіть;
Маруся тілько в'двір' із'пляшкою вступила;
Грицько одягсь, ворчавь да йшовь собі на тіть;
Вона почувь іого, взяла у роть ковтокъ
Чудной води за вчасу.

Грицько не промнувь із'лайкою якъ разь
Ій батька нагадать;—вона жь згадавь приказь,
И очи потопивь не одвела ні гласу.

Грицько хочь зливсь якъ вовкь,
Смиреньє жінки взривь,—собі умовкь.
В'обідь, в'вечерю тежь; на застра зновь одначе,
И далъ любо такъ мовь не було іначе;
Вона поче лишь Грицько іде!
Швиденько воду в'вроть чудовую бере;
И той хочь з'серця якъ якъ ні гримає, ні лає,
Вона мовчить усе горливо угождає;
И той подивитьсь, занишне п геть бриде;
Вже підь конець Грицько до неї годі з'лайкою,
Озвавсь якъ перше з'ласкою,
Бущімь переродивсь
И видь іого одмінивсь.

*

Маруся дуже рада
Що знекалась бідн,
Да нехотілабь влада
Якъ тіі чудной водн;

Атуть її капилінка.
Вона заразъ в'ночі,
Ажъ вже низчі стеанки;
Заскіглили сячі:
И Гриць лігъ на печі,
Мовъ на осниці листъ примітить з'сердечнимъ жахомъ,
Вмигъ сунулась махомъ
Із'пляшкою за тою;
Чудовною водою
До старої доброї жінки.
Ся в'доситоць сама собі цідила кринки
В'чималий гладушокъ;
В'пичі огонь палавъ, з'щелість поспівъ горцокъ.
„Магай-бі, добря—бабуся!“
Засапавшись казала їй Маруся,
Та в'ногу головою;
„Спасибі-жъ тобі! ти якъ міні нагодилась;
З'тобою я зновъ на світъ неначе народилась;
„З'твоею чудною водою.
„Моя жъ ти рідна мати!
„Мій Гриць зовсімъ не той;
„Зовсімъ не те у хаті:
„Такъ любо, тихо,—ще хочъ трошки порятуї!
„Змилуйся! и води чудової не жалуй.
„Возьми з'мене що хочъ; або хочъ плахту нову,
„Хочъ люблю корову!“—
Да в'землю зновъ поклинъ.
Бабуся, сівъ собі з'усмішкою на ослінъ,
Головонькою кивала,
Да ось їй що казала:
„Тії дивної води,
„Що я дала тогді
„Могтимимъ зачерпнуть коли взбагнешъ у річці.
„Ось вислухай, скажу казаніе у вічі:
„Чи зхочишъ щобъ Грицько бувъ добрий чоловікъ?
„Впередъ на стрижинне не додай: се брито!

„На гречку не кажи—се жіто!

„На привязі держи язикъ;

„То ніколи не будешъ бита,—

„Марусю, донько, міні повірь:

„Нехай якъ розлютує—

„Грицько мовъ дикій звірь,

„Мовчаночка твоя з коханнямъ все вгашує“.—

Маруся те взяла собі на умъ:

Не слухала брихливихъ кумъ,

Грицьку мовчала да годила

И вінъ її ніколи вже не бивъ;

Вона йому ізновъ зробилась дуже мила,

И Гриць Марусі тежъ зробивсь навікн миль.

*

Кажу—щобъ вікъ не чутъ лихої долі

Да неказився чоловікъ,

Брехусі не давайте волі

Дай самн закусіть язикъ.

VIII.

Мильніі баньки.

Бувъ в'Глухові болися убогій міщанинъ,
Якій возпвся вікъ з'таранью, або з'сілю,

Синку готуючи до скринь;

Покіль в'труну убрався к'новосілю,

Остався синові не більше двісті кіпъ.

Синъ батька якъ погрібъ

Почавъ то такъ, то сакъ з'грішми перебиватъся.

Та худо розгадав, що нудно прасольствомъ
З'таранью розживаться.

„Дай, думавъ, заведу собі я крамъ із'скломъ;

„Воно ні ржавіє, не нівичиться од'пилі,

„Ні плісняє од'цвілі;

„Юго жъ и мпші не вгризуть.

„Із'скломъ я ізроблюсь багатимъ швидко,

„Сежъ, бачся, очевидно;

„Що думать довго тутъ?“

На ярмарці на пнувъ на сішеахъ з'хмизу буджу,

Шатнувъсь, купивъ заразъ бутелей, пляшочокъ;

Чаръ, чарокъ, чарочокъ—

И всякого посудку,

Все з'чутного стекла;

Добувъ алтинного стола,

И гарно все на йому радочками уставивъ,

А самъ Наумъ, мій скляръ, в'товаръ свої очі вставивъ,

У будці край кола

Оперся и такі понісь химери:

„Теперь и я не прасоль, а купецъ!

„Не такъ якъ батько мій тарані продавецъ;

„Теперь и я знайшовъ собі въ багатству двері.

„Ось се якъ плюнуть все продамъ!

„Добуду грошей вдвое,

„А тамъ?

„Товару на куплю у трое;

„Да продаватиму усе по ярмаркамъ.

„Ось такъ любенько одъ торгу да до торгу,

„Не віря и дядьку в'довіть и самъ цуравшись довгу;

„Я швидко кину скло, да заведу и крамъ....

„Э, крамъ—да ще якій! Не простий—що очіпки,

„Нампста, продають простацкія стіоньки

„Я продаватиму жемчугъ, альмази, чепки

„Каблучки, да шпольки

„Що носять паньскія жонки,

„Гетьманши да княгині.

„Тогді з'грішми ні в'усь п море поколіна;
„Розумнимъ із'роблюсь, хочъ пірь даку не
дравъ

„Да удягнуся у саетніи жупани,
„У сутпй пась; Куплю п коней п ридвани.
„Будниківъ сіль, садівъ;

„Всіого! всіого!—сказать незгадаю п слівъ...

„Учну водиться все з'бучними панами,

„А з'нима латво те, не те що з'мугпрями:

„Все бучну тільки міні, да смачно їхъ годуй,

„Да оковпточки п палпвеп не жалкуй,

„Той заживешъ за панібрата;

„А у мене тогді всіого до ката:

„Вишнівѣа! мусулесь!—рудками потекуть,

„А об'вареноі з'каліной хочъ забудь;

„На закуску повпдло, хвиги,

„Кавьярь ізъ булкою, маковпчки да миги;

„Московскій здобнпй чай;

„В'обідь, вечерати—яку поставлять страву?

„Гай, гай! що хочешъ зміпгплай,

„Все знайдешъ тутъ на славу:

„Борщъ, юшка з'потрохомъ, з'ріжками сита гусь,

„Индикъ з'підлевою, варенпци, пулаву;

„Із'мясомъ ковтуни.. Чуть з'бругу не зобьюсь!

„Да що казати?—Усе; п те дадутъ на златі;

В'моіи бучній хаті

„Ізпращній заведеться рай;

„Для тихъ хто міні не ворогъ

„А ще найбільшъ того в'суді чій голось дорогъ?

„Всіхъ годуватиму,—сппть, ппй-усі гуляй;

„Старшини п суды Енеральні,

„Гетманськіи родичі, не тільки близьки п дальні;

„Жонокъ їхъ, полковихъ, сотеннихъ писарей;

„Де івколь псюрняківъ гетманскихъ пічкурей—

„Бо іначе нельзя прожитъ в'зодолі сей.

„Ось такъ із'працею, розумними ділами,

- „А більш гуляючи з великими панам,
„И самъ добуду знатний сонъ?
„И буду певно я вельможний бучний панъ.
„Тогді уже—женюся...
„От-се гараздъ, згадавъ—женюсь: се такъ!—
„Заразъ підбрю чубъ и до гетмана вприся:
„В'іого дочка ніжна да гарная якъ макъ;
„Вона промовилась своєю оздобой,
„А паче ще худобой, на весь дніпровскій край.
„Іому скажу: Гетманъ! дочку я хочу взятъ
„Нехай твій буду зять:
„Дочку свою міні дай!...
„Нехай лишъ вінъ тогді менше не те зубами
„Якъ сірка запалюсь, затупочу ногами:
„И вінъ прощайся з'усомъ— я постою за честь!
„Та ні! вінъ певно такъ мій тестъ
„Якъ світить в'небі сонце.
„Женившись, перше дні усі дарую жінці;
„Потімъ, якъ водяться, скачу до тестя я
„В'поїзді пишнімъ, бучнімъ!
„Вся з'бруа в'серебрі! гармать при звуці гручномъ;
„Народъ якъ комахня
„Кишить на те дивиться;
„Передомною, за мною—несуться козаки:
„Потімъ обозъ, сто хуръ з'дарунками котиться,
„А тамъ вельможъ жінокъ із'ними панночки.
„В'берлинахъ да ридвалахъ,
„З'боярами усе, в'аксамітнихъ жупанахъ.
„Гетманъ іще здалі почувъ гармати грукъ!
„Виходить на рундукъ,
„З'повагаю зустрічає;
„У хату просить, самъ надзиглику сажає;—
„А я непридивив сь якъ хамъ,
„Кажу: нести дарн, що візъ мій корованъ:
„Міхи, парчі, саети
„Да сугті газети,

„Все штукамп, цілкомъ;
„За тямъ підъ чапракомъ
„З'жемчужною каймою,
„З'Кульбакою золотою,
„Яка горить! якъ жарь! одягннна, якъ ягня,
„Звелю підвести йому арабскаго коня.
„И такъ скажу з'лигесенькимъ уклономъ:
„Гетмань! мій пань—отець!
„Оде дарю тобі; се тільки за вінець,
„Ще и вино; все що давъ, согласное закономъ,—
„Клейлотн, села, скарбъ, все дальнее тобою;
„Я чисто фляжкою пустою;
„От-се тобі бунця!
„Возьми собі. Я такъ доволенъ молодю,
„Вона якъ голубиця
„И вмгъ до неї поскачу. .
„Из'любюю цілий день на самоті пробуду—
„И до себе нікого не пуцу.
„В'день радості мої все—цілий миръ забуду!
„Но ось надругий день, вже півень проспівавъ
„Південь, а я ще не встававъ;
„И тільки що розплющивъ очі,
„Вже и чую весь народъ
„Мого будника в'кругъ зіпае на весь рогъ:
„Нехай пануе! пань гетманської любі дочі!
„А в'хатахъ старшина и тесть мій, самъ гетмань;
„Натягши кращий свій глазетовий жупань,
„Ждавъ з'часъ, чи повелю війти з'повіншованьємъ?
„Звелю. Це із'величаньємъ;
„З'нимъ лізе чутъ у двері
„В'оксамитовній рясі—
„Нашъ пругонощъ, втопнися весь у м'ясі
„Пихтить и ставши на коверъ,
„Одкашлявшись утне латнськую орадою;
„Вінъ бідний ажъ упрівъ, и з за сую працю--
„Даю червонцівъ жменю; и в'одповідъ на глумъ:

„Збрешу ні бе, ні ме, абищо на обумь!
„Що аж всі внодобають, бо честь рождає умь.
„Теперь вихожу в'заль: Старшинні тиць у паси,
„Всі полякались готови вькати ляси;
„А я туть милости великі ізавлю:
„Іного по плечу легенько потреплю,
„Тому потисну руку,
„Тому скажу словце да швидче и назадь.
„А натебе пань Віить, сержусь якь на гадюку,
„Защо заславь мене лопатникомь на врьдъ?
„Га! бісівь синь! мою щобь Гальку женихатъ?
„А тее не вдалось, хотівь задати в'солдати;
„Дивується—печешь од жаха раки?
„Ось якь тобі! за чубь;—
„Тремтишь, скіглишь: змилуйся!
„Дакь я вже не боюся,
„По пиці ось ляща, да стусака у зубь....
„Га! якь ти жь міні до пікъ! задамь тобі не трохи:
„Ледачого на дїгь;
„Мої цілуешь ноги?
„А я ось такь пінькомь.“ Да торьць ногою в'стілъ;
Той на бівъ повалився
И весь скляний товарь,
З'всіей худобою усклиночек розбився;
И небораць Наумь, щобь не загонивь хмарь
И мильніи недувь баньки;
Хочь нехотівь да розженився,
Ще мусивь прпбїрать склянки.

IX.

П О М И Л К И.

А годї, братці, сумовать
Із'важипмь и нуднимь гаданьемь!

Ще хочу казку вамъ сказати;
Не все и вуняти надъ казаннямъ:

Той відочого чоловікъ—
Хто не уміє веселитися.

Пожить пустивъ насъ срогий рікъ,
Не все щобъ думкою нудитися;
Хто гримає за все на світъ,

Од'смішокъ уха затикає,—
Од'того радість утікає,

То не людина, да ведмідь.
Такъ слухайте не гомоніть!

Колісь, в'якійсь стороні,
(А де? нема до того діла;

По міні чи тутъ, чи у ромні;
Во де людьми земля засіла,

Вони везді якъ є рівні:
Усі блукають дуже грубо)

Живъ панъ із'паней цілий рікъ,
Мовъ туркоти у парці любо;

Вінъ з'нею бъ такъ заживъ повікъ,
Да врагъ надавъ їй злу причину:

Взявъ Гапеу, гарную дівчину,
У двіръ до себе із'села,

Гладку, біляву, уродливу,
Моторну, ручную, смішливу;

Що пана з'кругу ізвела.
Вона хочъ не така хороша

Якъ жінка панова була,
Дакъ цяця нова, бачшъ, дорожша;

За тее и іздалась мила.
Бо кажуть, хочъ яке смачнее

Якъ тежъ воно да те що дня,
Ізробитися таке нуднее,

Мовъ настояща обриднее,
И допече мовъ куропатці,

Що царь когосъ десь годовавъ;

За те, бачшъ, ласки дуже латви
Надоідять хто їхъ вжива;
Така натура чоловіка!
Іому що нове—те смачне;
А чи призариться у віка
Те саме буде—не оне:

З'початку панъ дививсь з'під'лоба
На тую Гапку, все нпшкомъ,
А далі яєъ її вподобавъ,
Тигло до неї мовъ силкомъ:
Дививсь на неї умвльно в'оба;
Дакъ що-жъ? не можно підступитъ:
Дарма що простая селянка,
А треба лясн підпуститъ;
Такая пишна мовъ попянка;
Збагнувъ: що гордої нпнеъ
Не дійме з'ласкою, річамп—
Вчавъ домагатися з'грошамп,
Знавъ що нагроші ласпй всякъ.—
Із'спмъ пійшло зовсімъ инакъ...

О гроші! Вп всіому пружнна!
Із'вами п бісь мені не братъ;
Геваль з'мил'юномъ, в'господнна
Таєъ мановцямп п пре узнатъ.

Судья прпсяжппй, всяке діло
Яке-бъ крпве нп було,
Переіначитъ в'праве сміло
Коли в'вишені чутъ срібло.

За гроші дівки п молодпці
Розслякнутъ нїби кволій віскъ,
Колибъ було в'їхъ серце з'крпці,
Усмїшкою любо скривлять ппскъ.

Зевесъ вкохавшпся в'Данаю,
З'пикой не мпгъ до неї підлізть,
А яєъ оставивъ бучну зграю,
Да в'башту брязнувъ золотцемъ

Одъ ней зробився панъ—отцемъ.

Дакъ лпхо—Галка не Даная;
Вона дарма що и проста дівка,
Дарма що и гроші, узяла,
Да з'сна хитра не дурная,
Якось зносливая була,
А бо злякалась понеділка...
А може геть в'густомъ гайку,
Піддавшись любви божку,
Сама в'кохавшись по шию,
Пустуя марно те дала
Селянскому дружку Мусію:
Що таъ од'пана стерегла.
Поварьювалась в'обіщані
Все розбрехала своїй пані:
На віщо панъ їй гроши давъ?
И якъ край неі басовавъ?

Пізнавши кривду таъ велику,
Нечувши за собою бліхъ,
Шатнулась пані къ чоловіку
Із'воємъ, лайкою зо всіхъ нігъ,
Щобъ надавать лящівъ у пику;
Да, скаменувсь: що молодній,
Здоровій, дужій, те за жарти—
Не приіме чоловігъ упартій,
Розмірковалась тогді:
Що ще вінъ не зовсімъ ледащо
Щобъ надавать йому лящівъ,
(Нехай на далі те іще)
Воно здається и ні зацо;
Ще вінъ, замуля обома;
Да вінъ ще облизня ухопить!—
И набереться сорома;
Ій жарта в'голову заходить
Сампій Гапусю замінить;
И заразъ їй ідти велить

До пана, вірного її мужа,
Новину и ласку повістить:
Що пані щось лягла недужа,
А вінъ, коли почувъ любовъ,
Щобъ бувъ у вечорі готовъ;
В'ліоху бь ждавъ завчасу любу
Да тамо не губивши мовъ,
Тримавъ би закусивши губу,
Да мовчки упустивсь у ліохъ
Боли почуе: нявъ котиний,
И вже оставшися у двоохъ,
З'коханьемъ мило на одні,
Крий світъ! до ней не гомонівъ.

Сей ліохъ пустий про мижъ кущівъ
На вкритий зеленю рівнині,
В'глуші змуровалъ бувъ в'саду.

Якъ тільки що Гапуса вийшла,
Батить у двіръ якъ на біду
Коляска гарная до дншла
По польску в'протязъ четверней,
И пишно розложивсь у ней
Лихий сердюкъ, красюкъ дитина,
З'усами чорними якъ смоль,
Моторний, ручій молодчина,
Бришть в'бугасахъ мовъ король.
Згадавши пана давню ласку:
Хлібъ-сіль, гульню, в'трахтирі тоску,
Вінъ іхавъ в'друга погулять
И за чарою изгадаты:
Якъ змалку, ше коли учились,
Давали тинфи в'нісь дякамъ,
Блукали по світу, казились,
Обнови прочили мужьямъ.
Панъ дуже радъ такому гостю,
За тежъ хотівъ почаствовать
По паньскі дуже, не попросту!

Гапусі цноти коштовать.

Коли застрянешь в'лиховані!
Хвартуно якъ пустуешъ ти!
З'тобою не една пані
Набралась сміху и біди,
Якъ не в'свої спдала сапі!
З'тобой не радъ,—та будь готовъ;
Ти не жалкуешъ їхъ любовъ,
И тутъ пришколоти щобъ пару:
Того за блажъ, а сю за мечь,
Ти ввірила весільную честь
Якъ гостю слідує безъ свару!

Вже сонце сіло за ліса,
Оставья ясні небеса;
Щобъ лихованъ и лиходіі
Смілій робили чудосій.
Панъ знявшись з'сердюкомъ в двоохъ—
Покралися тихенько в'ліохъ;
Идучи збагнули измагаться:
Хто першій з'Гапкой буде граться?
На глушъ піддався гостю ліосъ!
А пану якось не вдалось.
Пз'твмъ відъ звездами засіли;
У слідъ схопившия з'постілі,
Надівши Гапкинъ весь нарядъ,
Пійшла до ліоху и пані в'садъ;
Боясь згубить супружней цноти,
Трямтять од'помсти и пустоти;
Приходить в'ліоховимъ дверямъ,
(Лукава н: дала імъ скучить)
Скребе тихесенько, научить,
И чоловікъ курлика самъ.
Ледве не лопнувши зо сміха
Впустивъ,—іому здалось утіха!...
О счосе! пакосний, сліпий!
Які ти жарти тутъ зліпивъ?

Сердюкъ сжинає ліліи и рози,
А чоловікъ зтаївші духъ
Тобой поставлець на сторожі
Да корчить пресмішніи рожі!...

За нимъ права бере супругъ...
Міжъ тимъ сердюкъ снувавъ усамі,
З'собою нишкомъ мірковавъ:

» Гулявъ багато я з'дівками,
» А сежъ якую люсь мні давъ?!
» Ну, к'вату! се моторна жінка
» Да ще и не проста!.. Треба знати,—
» Тутъ е не людська помилка,
» Бо се не сельская мурмилка;
» Я мушу кучину розгадати!«

А пані дивовалась мовчки:
(Байдужъ що не панъ це, а сердюкъ)

» Отце схопило!.. мовъ урочка!...
» Да його не нападе кадукъ!... «

Покіль пані собі втішались
Якъ в'нічъ весільную в'потьмахъ,
Якось од'вітра двері знялись—
Сердюкъ укрився відті вмахъ,
И тихо брався мановцями,
В'тіні сховався підъ лямками
Щобъ виглядати хто буде вти?
В'яке жъ удався дивованье?
Да цежъ мана, се чарованье!
Згадавъ вже де якихъ святихъ:
Веде врагъ пана—друга жінку,
Що оправляє ще коспнку!
Тогді той ість ні всіхъ ни втихъ
Біжить до мужа зо всіхъ нігъ;
Подяковавъ за ці розривки.
Прощався, бо махне до дня,
И наспавши стаганъ вишнівки
Вінъ разомъ осушивъ до дна

Якъ мучатьця на руки зливки,
Прохавъ не ждати в'єумовья,—
'Бо бачишь се своя семья!..'

Сімъ казка ця и кончиться.

А слідуе чудний запросъ:

Хто з'двохъ провівъ кого за нісь?

Чи жінку панъ, чи пана жінка?

Моя та дума: це помилка,

В'яку їхъ впутавъ хитро бісь

Імъ ввірилась мовъ перечісь,

—Межъ їхъ уставила перечку:

Одною—щобъ не бажала мстити,

Тому—щобъ віру мавъ хранити

Да не скававъ легенько в'гречку.—

X.

Панъ Писарь.

Одинъ панъ писарь десь, іще за гетманщину,—

Бо, бачишь, теперь не те, пішлося на одмину,

Нема вже писарівъ!

Теперь куди не ткнишь скрізь секретарі!

Дай разнища: колись давно

Панъ-Писарь тягъ верену,—

Секретарі вино.

Той якъ-п хочъ боявсь, а ці? и кнута нігадки;

Той базаринки дравъ, а ціі кажуть, взятки.—

Ото-жъ, той писарь, зиркъ в'отхожіи свій журналъ,

Багато де чого собі напам'ятавъ!

Що з'молоду йому здавалося безділля;
Пізнавъ що душка в'іому недобре зілля.

Дай совість (першъ, мовлявъ: се школьний жахъ!)

Колиномъ в'Кіивъ пре роскаяться в'гріхахъ,
И вінъ из'писарської—попхавсь на богомілье;
А може и писарці взманулось поханжять.—
Уже крізь біръ мелька печерська дзвіниця,
Святыхъ отшельниківъ веселая столиця.
И Дніпръ реве, грізний мутить со дна піскомъ.
Ось черезъ—довелось возиться байдакомъ:
Поставила ридванъ, одчалили, пустились;
Но ще не далеко од'берега одбилсь,—
Якъ вітеръ забурхавъ, якось байдакъ хитнувъ;
И пана—писаря в'ріку зопхнувъ.
По щастю на іому була ведмежа шуба,
Да, поздоровъ іого, и самъ гладкій мовъ груба;
То ніби сало вспливъ.

»Хто віруе рятуї! Лиха жъ мнї годянка!«

Зіпае з'ляку жінка:

Народъ собі на сотні голосивъ:

»Давай! подаї! давай!«—»Крій Богъ! такъ кажите,«...

Злякавшись гірше ще, крикнула панї такъ:

»Чи можна пакъ давати? Од' цього сцунить лякъ;

»Ви спмъ іого зовсімъ на вікъ запронастите!

»Іому кажить: на; возьми! прийми; бери!

»Вінъ братъ чужсе звикъ, а недававъ із'роду!«

Тимъ часомъ писаръ сівъ в'Дніпрї.

*

Чи глекъ повадився поводу—

Изгине з'тимъ лякъ черешня;

Горбатого хіба вже виправить труна.

XI.

В о в к у л а к а.

Панькові такъ допікъ—

Якъ е у Бога день іого Горпині зикъ,
Що вінъ, не-біжъ, завіспьсь на оспці;
Пакъ тільки охоловъ,
То-и в'кереі мавзоля,

Не бувъ оплаканий такъ од'вдовоі царці;
Горпина бідалась такъ голосно по нимъ:
Що од'вию и нудьги, хто мавъ би серце з крпці,
Робився ніби пнемъ.

Пакъ медве третій разъ в'півничъ крикнули півні
И місяць повний вже ізгаемъ ставъ у рівні;
На улиці озвався собакаи сумний вні:

То вовкулакъ Панько явився мовъ живий
Предъ ліжкомъ у Горпини;
Чорнийочноі тині—
И мовчек вперъ на неі зракъ.

На шії указавъ спні—багрові смуги—

Лихоі волі певний знакъ.

Горпина злябу, од'злоі туги

Згорнулася мовъ хіртъ од'мухъ в'клубоць;
горнулася в'подушек в'самісінькій кутоць.

Душа в'ней затремтіла,

Холодний піть обливъ все тіло.

Такъ день її застигъ у мягкій труні;

До стійла бралися уже стадні,

А бідна ще боїться

На сонце подивітсья.—

Ось знову з'хмарами насупила ще ніть;

Вона ззива у двір до себе ночувати
Сеструнь и братій
И світить гибель свіч:

Од'ладану ніби туманъ потягъ по хаті;
Що-жь? се не допомгло! Заскігливъ тільки сичъ
В'непевную добу на міському костіолі
(Бо се в'Німещині, Панько бувъ католицъ)
Вінъ зновъ явивсь до ней грізнійшимъ якъ дотолі,
И ужівку за собою воліє.

Но избратівъ, сестеръ нікто того не бачивъ,
Сама Горпина лишъ провадила Панька.
Не паміть чимъ із'бутъ небіжка муженька!
Якъ півень підъ стріхою що вже світа прокривавъ,
То вовкулака—згасъ!—Злякавшись до вхори
У прішлий день вона оббігла всі кляштори,
Ксіонзівъ наймала мши читать;

Бушила папські пидульгенти,

Мовъ певні в'рай патенти...

Но мабуть се брехня,

Бо те не допомгло, Панько у ней що дня.
Хто-сь раду давъ читать предъ півничью Элегі
А бо нудні комеді,

Якїі скубентуси розмазують в'жару,
Якъ побить зпитанний запропастить мару;
И це не допомгло: вона йому читає,
А той собі байдужъ, таки не ізгасає
Да грізно підморгає.—

Почувши кабару прибігъ и чаровникъ,
И відьми чаровниці;

Шептали, дмухали, водили за порігъ,
И сікли вилитий з'смоли переполіхъ;
Но й се мабуть дурниці.

Бо и се не допомгло; вінъ все таки гостивъ,
И вже їй таъ остивъ,
Що годі вже терпіть, спинулася з'грізбою:

> Якъ бачу не даси мні, шибниче, покою!

> Нехай же й такъ, я йду

> Упекло за тобою,

> Чимсь матиму терніть сама вдовою біду!<

И протягає руку:

> Ходімъ зо мною заразь!<

Отсимъ такъ бідного перелякала буку—

Що першую свою з'ней згадавши муку,

Вінъ затрептівъ, завивъ и вже на віки згасъ.—

ХІІ.

Невозможне,

ЧОГО САМЪ БІСЬ НЕ ЗДУЖА ЗРОБИТЬ.

Колась, ще якъ бувъ марнійше—

Крещений підъ луною народъ.

И бісь крутивъ з'нимъ сміліше,

Мовъ літомъ рие кріть городъ,

В'борахъ, де в Дніпръ упала Сожа,

Де гай густий теперъ шумить—

У бучинімъ замці живъ вельможа,

На цілу губу, на весь світъ!

Ажъ диво, якъ той муръ и збажа

Земля іздужала носить!

Вся шляхта, кинувши халупи,

Шла до вельможного служить,

Штангретами й собакъ водить.

А всі приближенні слуги,

Були чимали панки;
А гнули дуже спини в'дуги,
Не те сами, да й їх жінки.
В'юго дочка була, дівчина
Червоная, мовъ гарний квітть,
Цвіла якъ повная шипшина,
Або малюють якъ Харитть;
Ище жъ розумная да жвава—
Верьяна, ніжная й білява;
За тежъ отець її кохавъ:
Що ізгадає—угождавъ.
Бо вже й приспичила година
Одъ неї онучатокъ надбать,
Щобъ з'панни сталась господиня;
И батько якъ бувъ дуже радъ,
Коли озвався хтось первий взять!
Одначе не хапавсь оддаты:
Шукавъ міжъ бучними панамп—
Що іздять з'князьськими гербамп,—
Хай лишъ вельможний, молодий,
Дарма з'велькими довгамп;
Бо чи ізнайдеться такий
Синокъ у грапа, чи князьській,
Що вже нашвишниці по уші
Ище у школі не придбавъ,
И батькомъ придбаліи души
Врагу жиду не закладавъ?
Дакъ лихо в'мірі—все не такъ,
Якъ намъ бажається, твориться;
Тутъ думка такъ,—те на опакъ
На глумъ на пакость скаверзяться!
И бідний смертний чоловікъ—
Неволей мусить покоритъся,
Якъ богъ любви звелівъ, чи рікъ!
Сей богъ, міжъ нами гірше біса,
Мутвть якъ в'опарі везді...

Цирцеї, дочері звізди,
Увіривсь гірше перечіса,
Якъ втиривъ по уха в'Уліса.—
Дарма що драга в'гору нісь,
Дарма що й пекломъ ворущила,
Да якъ зневірився Улісь
Зарюмала и завопила!

Дарма що, кажуть, Лель дитинка
Сліпий, дрібнесенькій божокъ,
Вертлявий якъ метіль, якъ жінка,—
Да в'світи грізний ватажокъ.
Разъ якъ в'Олімпі розходився,
То й самъ грізний усачъ Зевесъ,
Од'жартъ його ледве зхопився,
Да мусивъ мандровать з'небесъ.
Лель такъ його шпигнувъ разъ стрілкою,
Що сей, над'хмарою бучний царь,
Дуривъ мовъ дякъ, якого шпилькою
Ткне з'нишка кручений шболяръ;
Дождемъ пролився до Данаї,
До Леди лебедемъ літавъ,
А для Европи у сараї
Воломъ сінде край ясла жравъ....
Теперь Леля з'богівъ змінили:
Вінъ кручене вже бісеня;
И хочъ уpekло засадилл—
То ще багато в'іого силл,
Ще зле мовъ зіньськее щеня,
И намъ од'іого всімъ пеня:
Не тільки крутить головамл,—
В'морскій бездні бптамл—
Іого вже кличуть сатаною.
Почувши що отецъ невісти
Готує з'честью долю вмісті,
Вінъ клявся попсовать маной;
Вмитъ вирнувъ из'пекельной бездни

И пролетівъ кружала звідні,
У мурахъ панськихъ прудко ставъ
И нишкомъ пораться почавъ.

Тогді міжъ шляхтой в'того пана,
За хліба шмать, чи из жупана
Служивъ сирітка молодий,
Чорнявий, гарний да швидкій;
Вже й з'усомъ и женихъ смишлений.
И, кажуть, дуже бувъ письменний,
Бо змалку у ксіонзівъ учивсь;
В'книжки не свіцькіі дививсь;
В'якісь не нашські романи,
Де вражи записані обмани....
Ажъ бісь на тее й нагодивсь,
Дмухнувъ в'юго коханья пламень,
А серце ягъ в'юму не камінь,—
То вінъ ягъ сірка запалавъ.
Да вже бъ в'таву (ягъ той мовлявъ)
И схимнивъ тружений вбохався,
Болибъ до веі придивлявся.
Дочка жъ вельможна байдуже,
Того не знае, а ні віда,
Що шляхта вбравшися уже
По чубъ, з'нудьги віншує діда;
Клене годину й преться з'світа,
Не хоче вже безъ панни жить.
А тутъ за грапськими князьками
Не тільки щобъ руки достать,—
Не сміє з'нищечка бохать;
Не бгайся! се не міжъ своїма;
Дарма панпчъ, а носа втруть,
Да вчнуть на вібя ще глумитись.
Таке прійшло хочъ утопитись,
Хочъ петлю із'нудьги наняуть!
> Біда и жить, біда и вмерти!

»Круть-верть (мовлявъ), або верть-круть!»

Ище не обібравши смерті,
Якъ сонця лучъ на церкві зтухъ,
И нічъ на кажановихъ крилахъ
На гробовища жахъ спустила,
И дневний гамъ в' шинку заглухъ,
Из' бурей хмари налетіли,
Північъ якъ смоль, не знать нізгі!
Сами сичіе в' дупла засіли,
Бо сподівалися грози;
В' болоті и бору ревлі;—
Паничъ потягъ самъ на село,
Зпитати відьми, чи шептухъ;
И тільки що, згаївши духъ,
Повз' тинь крався до болота,
Ажъ бачить—верхи на метлі,
(Вже се не жарти-й не пустота!)
Розпаклу бабу понесли
Простісенько поверхъ ворота,
Да й опустили на стріху;
Тамъ шустъ опукою у комінъ;
Блеснувъ огонь; вінъ чує гомінъ.
Оставья наньську пиху,
Ледве пролізъ у хату бокомъ,
И бачить: світить каганецъ,
Горшкп на прип'ічку широкомъ,
На лаві молока жбанецъ,
И край рознатлана корга,
В' сморшкахъ и жовнахъ вся стоїть,
Кіть чорний коло неї мурчить.
Вінъ ставши чпнно край порога,
Йй в' землю гречно уклонивсь
И такъ умильно йй моливсь:
— „Добродійко! вельможна відьма!
„Тобі підвластна преізвидня,
„Зроби моеї біді кінець!

„Якъ знаешъ такъ мене помилуй!

„Я бачивъ, якъ пекельной силою

„Сюди неслась ти на простець

„И погоняла ожигъ вилою,

„Такъ бодро верхи мовъ донець!....

„Я дамъ тобі за тую працю,

„Очіпокъ, плахту, пару свить.

„И хліба й сала цілу пацю;

„Ратуй! бо мні обридъ и свить!“—

И розказавъ їй якъ потреба:

Якъ вінъ у панночку вкохавсь,

Якъ од'неї засумовавсь,

И радъ цуратися и неба,

Лишь тільки-бъ любую добуть—

Вінъ радъ и душу бісу збуть.—

—>И добре! крукнула та баба,

Неначе на негоду жаба:

>Нетреба мні твоїхъ свитинъ,

>Нехай душа твоя заплаца,

>Пораду дати тобі я рада;....

>Ходімъ заразъ зомной у млинъ,

>Тамъ мусишъ сатані піддатися.

>И в'тімъ рудою розпсатися,

>Що вже ти бісівъ будешъ синъ.—

Прійшли.—Вона завила ніби песь:

Очіпокъ, образъ бабинъ зчезъ,

И сви паклі стирчъ ізнялись,

Млини сами заколпхались.

Оззався гризно віємъ лісь,

И в'образі явився бісь;

Ніби.... (Якъ в'нась в'монастиряхъ

Ченци малюють на стінахъ)

„Якъ бачу не такіи плюгавий,

Казавъ панцчъ собі під'нісь:

„Буває зпразній з'пекла бісь.

„Дивись, якій пздався жвавий;—

Такъ бісь йому уподобавсь!
Паничъ з'початку излякався,
А далі з'нимъ якъ обізнався,
Буддемъ з'мировичкомъ еднавсь;
И ось якъ бісу розписавсь:
Дає бісь панну на три роба;
Паничъ нуравсь своєю душою;
Ще бісь, лишъ той розплющить ока,
Що дня в'саду, в'самой глуши,
Являться мусить якъ сорока
И паньского приказа ждати;
Паничъ збажає що, роскаже,
Бісь мусить заразъ послужить,
Давати грошей, будовать,
Чи в'опарі шукать прощажай,
В'мачинку п'ять ухнаць вбивать,
Чи скаже білої бути сажі....
Все, все, що цзбагне—зполнять;—
А тільки бісь чого не зробить,
Тогді вже,—зась!—вінь не його,
И бісь не душу—біса вхопить,
Паничъ ні гадки, ні бога.—
Охотно бісь ни тмьъ залявся,
Бо врагъ на себе сподівався.

*

На завтра Хвєбъ уже ізнявся
Високо ставши над'горой,
И день обіда добірався;
Вівчаръ на стійло з'чередой
Пігнавсь, и влігся під'скірдой;
А шляхтичъ ледве пробудився,
А з'тмьъ якъ снігъ сплнувъ таланъ;—
На його перше й недпвнився
Той пишній и вельможній панъ,

Теперь до його прптащився
З'уклономъ, кавою в'чуланъ;—
Бо ще чимъ світь явивсь гонецъ
Видкильсь з'папірами до пана,
Що сей чиншовий сорванецъ
Е снйъ волошского жупана;
Що вінъ самъ князь, еще й не новий,
Старинний дуже й ордеровий;
Що йде у слідъ за сімъ обозъ,
В'якомъ алмазівъ цілий возъ;—
На все е записъ, документи,
Універсали и патенти;....
И панъ, вже з'часъ, ні в'сіхъ, ні в'тихъ,
Порадившися із'дочкою,
Повигнавъ женихівъ іншихъ
Щобъ оталанивъ сю руюю,
Успновивсь іому якъ зять:
Прійшовъ о тймъ іому казать....
Паничъ, мовъ з'чаду не базявся,
Якъ мога швидче й ожинився.

*

Вже вінъ плоти Полели жне,
Що дня, якъ в'першій день весіля,
Якъ муха б'меду б'жінці лне;
Вона-жъ ніжна, біла якъ ліля,
Боханьємъ щиро вся горить,
Все лаской новою дарить.—
Бо ще не брежже білий світь,
Покіль на сідали ще шівень,
Хочъ в'завирюху або ливень,
В'кущу сорока скреготить
(Се бісь од'злісті реготить)
Бісь дума душею поживиться
И певно в'пеклі отглумиться,

Се вже якъ на долоні—такъ,
Бо з'віку хитрий мовъ бургакъ;....
Проклятому и не заспиться:—
Панъ мусить вже тудя спінити,
Щобъ бісу дати повелінє,
А бісь, що скаже й змайстерить:—
Щобъ булю на лету зхопить
Зубами й принести з'сраженя;
Чи десь, на ягомь пустирі,
Або на кам'яной горі
Бісь будовавъ монастирі,
По воздуху бативъ камінья
И над'безодней мість мостивъ.
Щобъ вмить в'Америку звозивъ.
Відтиль (щобъ бісь мавъ утомиться)
Изновъ черкати на Синай,
Щобъ тамъ в'досвітоєъ помолиться;—
Видти землі на самий край;
За тямъ еще зробивъ-бы дружбу—
Завізъ його на ранню службу
Якъ мога в'Іерусалимъ,
Изновъ на пізню мшу у Римъ,
Да такъ, щобъ дома пообідать!—
То що?—все бісь не хоче кідать!
И панъ що тільки ні збагне,
Якъ скаже—такъ воно и є.—
Вже вінъ із'біса вчавъ глумитись,
Щобъ ссї якъ небудь мавъ знудитись,
Да од'іого би якъ одставъ:
З'писку матузки прять казавъ,
И воду в'ставъ носить в'торбинці
Яйце пекти на волосинці,
И мляпъ такій зробіть звелівъ,
Щобъ без'вітрівъ, води, й волнівъ
Пашню моловъ усяку марно,....
И бісь робивъ те худєо й гарно.

Еще такій оддавъ приказъ:
Щобъ вівся у Римъ заразь,
Примчавъ од' папи розрiшення
Без'грошей, такъ за-для спасенья;—
Здалось, сіюго не втне ні якъ;
Но врагъ и тутъ таки вмудрився,
Такій нагнавъ на папу якъ,
Що лимби—панъ, хочъ якъ кривився,
А мусивъ индульгенти дати.

Вже князь (іюго такъ будьмо звать)
Не тямивъ що вже изгадати;
Здавалось, що й нема такого
Важкого на землі (такого) нічого,
До чого бiсь той не згодивсь,
И самъ сердешний занудивсь!—
(Бо казку кажуть хочъ не худбо,
Дакъ время бачъ махае прудко)
Вже рокъ остався лишъ одинъ
А тамъ без'дней,—без'половини,
Вже й місяць;—тиждень без'годннъ!
И думка все о домовнни!
Почавъ вінъ тяжко сумовать;...
Не зтямить бiса чимъ одгнать!
В'ночи вже не змпае ока,
Все дума, щобъ таке згадати,
И вже скрегоче хочъ сорока,
Не те шйти до бiса в'садъ
Боїться виткнутись у сінци;
Здається вже й ланцюгъ брязчить
И чує—пекло реготить...
А все такі не скаже жінци;—
Якъ вінъ уже ледве не ізчахъ,
Вона сумуючи, в'слезахъ

Юго прихильненько прохала,
Щобъ вінъ журбу їй розсказавъ,
Якая злючо такъ зхапала.

„Чи може гріхъ явій зпознавъ?

„Кажі лишъ не барясь ни мало,

„Спасу тебе во щобъ ни стало,

„Хоча-бъ у біса із'убивъ!“—

Тогді признався князь по правді,

Якъ вінъ коханья їй ради,

На віки душу загубивъ,

И що не знайде бісу діла,

Щобъ той носивцемъ закрутивъ.

И щобъ потилиця-бъ свербіла,

Юго-бъ на вікъ освобонивъ,

А душека-би зосталась ціла—

—>Дай тільки се? а більшъ нема?

Вона в'одвіть йому базала

И радістно зареготала:

»Да я управляюся з'трома....

»Хай пре хочъ пана, чи гевала,

»Чи писаръ вінъ, чи секретаръ,

»Якого-бъ совість такъ лябала.

»Що вінъ цурається хабаръ;—

»А ще, в'порп да не збуйвпкъ,

»Щобъ бувъ моторний чоловікъ

»И бачивъ чарп гарной жінки,

»Не заховавъ в'торбинці вікъ,

»Не попустивъ якъ нюня спинки;

»Нехай мни знайде сатана,

»Да щобъ бувъ зпражний, не мана...

»Бо врагъ не разъ робивъ правни

»Кривихъ, стопакостнихъ людей,

»З'понуръ, з'безсовістнихъ судей,

»Из'флинки, тільки не святими;

»А все грішми да ще брехней.«—

Князь радий, нахопивъ халатъ

Побігъ до сатани у садъ,
И лишъ оддавъ те приказанье:
Ажъ врагъ скрививъ на кутні ріть
— „Возьми свое рукописанье!
З'жалемъ казавъ, заголосивъ:
„Якъ гладко ти мене підзівъ!—
„Такого й мира до скончанья,
„И під'землю-бъ чи одривъ!
„З'лихтарной обійди вселенну,
„Сю праведну душу спасенну,
„Шкода, мій пане, не знайду.—
„Тобі що давъ, хай пред'тобою,
„Не згинеть певно з'головою;
„Хочъ жаль,—да годі, не приїду...
„Будь ласкавъ, на мою біду.
„Скажи, хто спасъ тебе од'лиха?“—
— „Бодай, ти вражій синъ, такъ дихавъ.
„Якъ мні було його згадати!...
„Зовсімъ із'пугу чуть не зйхавъ.
„Дакъ пані вміла зратовать...
„Се такъ вона тебе підзїла;
„Коли ще хочешъ—запитай,
„Вона ще знайде краще діло,....
„Геть, враже! швидче уплітай!“—
Ось такъ-то бісь коханья мутить
Глумьясь над'нами під'луной,
А жінба з'глуздомъ ліпотою,
Не тільки з'нами баламутить,—
Глузує ще й над'сатаной!

ХІІІ.

Добриня та цуцикъ.

Ще в'давній години
Ключъ, кажуть, бувъ одинъ,
Що до з'грошима скрині,
То й до сердець дівчннъ
Чи Лель потративъ стрілки,
Й солодкія словця,
Хапався й без'помилки
За ключъ од'золотця;
З'снимъ, жіночку цютливу
Без'праці женихавъ,
И дівчину брикливу
По волі добувавъ,
Бо все, що під'луною,
В'очіпку, чи в'босахъ,
З'усами, з'бородою,
В'дівані, чи в'судахъ,
На подарунки ладки,
З'умій лишъ яєъ подати,
Наскривдяться од'взятківъ;....
Було-би що узяти.—

Чи дівчині запаски
Припадо розв'язати,
Коханому за ласку,
Крий світъ, за те вкорять!
За ласку осудити!
Що вільно дратъ на сміхъ
Стоокон Оемиди,
И Ладн тежъ не гріхъ
За жарты и безділье:—

Побігъ до сатани у садъ,
И лишъ оддавъ те приказанье:
Ажъ врагъ скрививъ на кутні ріть
— „Возьми свое рукописанье!
З'жалець казавъ, заголосивъ:
„Якъ гладко ти мене підъвівъ!—
„Такого й мвря до скончанья,
„И під'землю-бъ чи одривъ!
„З'лихтарной обійди вселенну,
„Сю праведну душу спасенну,
„Шкода, мій пане, не знайду.—
„Тобі що давъ, хай пред'тобою,
„Не згинеть певно з'головою;
„Хоть жаль,—да годі, не прийду...
„Будь ласкавъ, на мою біду,
„Скажи, хто спасъ тебе од'лиха?“—
— „Бодай, ти вражій синъ, такъ дихавъ.
„Якъ мні було його згадати!...
„Зовсімъ из'плигу чуть не зыхавъ.
„Дакъ пані вмѣла зратовать...
„Се такъ вона тебе підъїла;
„Боли ще хочешъ—запитай,
„Вона ще знайде краще діло,...
„Геть, враже! швидче уплітай!“—
Ось такъ-то бісь коханья мутить
Глумься над'нами під'луной,
А жінка з'глуздомъ ліпотой,
Не тільки з'нами баламутить,—
Глузує ще й над'сатаной!

ХІІІ.

Добриня та цуцикъ.

Ще в'давній години
Ключъ, кажуть, бувъ одинъ,
Що до з'грошима скрині,
То й до сердець дівчинъ.
Чи Лель потративъ стрілки,
Й солодкіи словця,
Хапався й без'помилки
За ключъ од'золотця;
З'сімъ, жіночку цютливу
Без'праці женихавъ,
И дівчину брикливу
По волі добувавъ;
Бо все, що під'луною,
В'очіпку, чи в'косахъ,
З'усами, з'бородою,
В'дивані, чи в'судахъ,
На подарунки ладки,
З'умій лишъ якъ подати,
Наскривдяться од'взятєпвъ;...
Було-би що узяти.—

Чи дівчині запаси
Пришло розв'язати,
Коханому за ласку,
Крий світъ, за те вьорять!
За ласку осудити!
Що вільно дратъ на сміхъ
Стоокон Оемиди,
И Ладн тежъ не гріхъ
За жарти и безділье:—

Бо бачшъ, якъ в'понеділє,
По волі дружокъ кумъ,
Изнайдеться весілє,
Розвіють злу, на глумъ,
Червонную запаску
Й на цвинтаръ понесуть;
Брехусі за огласку
Соломяний хомуть
Из'сажею напнуть.—
На се скажу вамъ казку.

Давнимъ давно яєъ над'Дніпромъ,
Невирья мряка й лєсть вагнила
З'Ягой, Перуномъ и Чуромъ
Орудовала у Дніпрі Русалка сла.

Вона такую мала власть,
Що все робила, що хотіла
И що бажала запопасть,
То те й собі робила.
Чи зправді, либонь и маной?.....
Чи й диво-жъ бакъ?—Богиня
Уроді дивной, не простой,
Живе віки, не гниа.
Хочъ ніколь мусла терпіть,
З'нульги шукала смерті,
Бакъ рікъ велівъ їй модитъ
А ніколи не вмерти.
А, кажуть, мусла в'змію
На время лиціюваться
И бідною д'людей в'гаю
Чи в'очеретъ ховаться.

Тогді-жъ у Києві, що на весь світъ

Гордився ліпотою,

Цыла дівча, якъ макішъ квітъ

Над' всіма красотою;
Веселая, ще й без'пихи,
За те й звалась Прелеста;
Мовъ рій, за нею женихи
Кипіли з' всіого міста.—
Міжъ ними моторнійшій всіхъ
Бувъ з' грідней парубокъ Добриня,
Якому у кішень на сміхъ
Нічого не дала судьбина,
Опритъ ума, краси лиця
З' оздобою душевною;
Вінъ самъ остався після отця
Свриткою униженною.
Из' працей рисъ борівъ в' глуши,
Не разъ з' ведмідемъ бився,
Й придбавъ валежності души,
Якъ мядний левъ зробився;
Служивъ у війську й міжъ старшинъ
Бувъ гарний молодчина;—
Зірнувъ десь на Прелесту вінъ—
Вподобалась дівчина.
И вінъ зробився Прелесті любъ.
Зпитавсь іи вклониться батьку,
А сей богатий скинаръ бувъ грубъ,
Напнувъ на уха шапку,
Вказавъ зо сміхомъ за порігъ
Да й такъ одбривъ Добриню
А самъ од' його зо всіхъ пігъ
Либонъ ще й бивъ дівчину.
Добриня дуже занудивсь,
Розлаявъ Чернобога,
Из' Києва прямцемъ пустивсь,
Світъ за очі дорога.
Забрався в' глушъ у темний боръ,
Щобъ од' людей зховатись
В' байраці дикому міжъ горъ,

Зо світомъ розпрощатись,
Забуть коханье й цілий миръ
И любий лігъ Прелести,
Нидить в'берлозі, віби звірь,
Щобъ не чувати й вісти.—
Чи можно-жъ серце излічатъ
На одні д'коханья?—
Воно ще гірше в'тиши кляпть,
Бушує д'коливанья.—
Чи може бакъ покой знайти
На самоті влюбленній?—
З'манюю любовою вінъ нидить,
Вздиха мовъ навіженій!—

*

Колись блукавъ на одні
Добриня самъ не лісу,
Ажъ чує шелестъ в'гущні,
Вслідъ парубка гульвісу.
Сей взявъ осиковий дрючокъ,
Здоровую ломаку,
И заховався за кущоць
Наважпвсь битъ ужаку,
Що тихо ералася в'кусти.
Добриня збіджавсь над'звірною
Прохавъ гульвісу щобъ пустивъ,
Бай-дуже! той собі з'дручної
Невинну гірше все нудивъ;
Добриня взявъ гульвісу
Поскубъ за чубъ, трохи не бивъ,
Да й впинавъ геть із'лісу;
Од'лиха такъ ужаку спасъ,
Вона хочъ мовчки, з'дякою
В'нору тихенько поплелася
И на него дивилася пз'ласкою.

*

Покіль вінъ у бору нидівъ
На самоті з'вірами,
Прелести батько міжъ панами
Шукавъ ій жиннихівъ.

А такъ, якъ кажуть, за худобой
Не можна сжити з'людьми в'миру
А треба позиваться з'зобой,
За язъ, за тинь, за клякъ в'бору;
Да ще й на своєму поставити,
Щобъ заховаться д'сорома,
Управитися зо всіма,
З'неправдой пожиле доправити;
Скнаръ, бідную дочку свою,
Зпитавшися лихої волі,
Одавъ в'замужье по неволі.

За важного судью.

Колпобъ такі за молодого,
То ще-бъ казати не шкода!
А то-жъ за сивого, старого,
Ревнивого, да ще скупого,
З'такимъ зовсімъ лиха біда!
Дарма що гарний будинокъ,
Худоби гибель, грошей тьма;
Бо вінъ дравъ з'біднихъ я панівъ,
Хто рігъ роззавить, базарники;—
Рідного дурно не суливъ;
Ось такъ-то села и стадчинки.
І худоби всякої наживъ.—
Но жинці нудніи годинки
И талану з'суддей нема:
Що ступить,—вінъ іи всуждає,
И плачъ и сміхъ іи вина,
И самъ іи хочъ замикає,
>Вона, вінъ дума; не одна!<—
Вже бідная боїться й тіні,
Не хоче бачити й на світъ,

И щобъ изпекаться од'пені,
Клялась йому ховать обіть;—
Колижъ вона знегує роту,
Чи якъ нібудь загубить цноту,
То виленъ вінъ їн убитъ;
В'тимъ силою взявъ з'неі росписку
Щобъ не дивилась паннтей,
Да що-бъ от'те було бріпчей,
Звелівъ вписать в'судову бнижку.

*

Ревнивець сей. якъ ни ховався
З'Црелестой, а побачивъ Князь,
И в'ней по г'хн захохався;
Писнувъ универсалъ, приказъ,
Давъ санъ посла, скарбову трату.
Щобъ той, не яявшись заразь,
удисъ скакавъ чимъ дуже б'бату,
Далеко геть землі на край;
Вклонився хану, ніби брату;—
Відти черкнуть поузь Мацмай,
До башти що подобна кегли
Прямисенько у Вавилонъ;
Из'ней привезть хочъ трохи цегли,
Оддять низесенькій поклонъ
(Якій царствує тамъ) Султану,
Да накудактать тарабаръ;
Потімъ захать до Козаръ
В'Вижу, к'великому кагану,
Сказать що вінъ могучій царь!...
Ось такъ то случилось бідаці
За гарну жінку поблукать
И марної прийати праці!
Из'дому пильно мандровать!—
Ще те-ль першъ за жиноць робили?

Яку Олеся вбила рать!

За нею Трою познали.—

Да такъ и в'насъ: де жінка е
Білявая, з'блакитними очами;

Якъ е старшій то й заграє

А чоловіка пре в'ночі з'ділає,

И той не радъ, а будь готовъ;

И вже дочується роговъ.—

Така натура міжъ панами!

То що?—Судью хочъ князь заславъ

В'країни дальні послюмъ

А самъ хотівъ, якъ той казавъ,

Юго потішитъся чоломъ;—

Та-ба!—вінь облизня понавъ:

Бо жінка, помнючи росписку,

А може боячись гріха,

Не хоче розмовляти з'близку,

И гордо геть од'себе пха;

Грозила в'пискъ задать патинка

И князя од'била од'бунка,—

Такая грізна д'ней пха.

*

Добриня млівъ в'уделненнї;

Но бора глушь и сумний мрякъ

Не-визнавъ Прелести гарний зракъ,

Ще гірше додававъ мученъе!

И день и нічъ що Божій часъ

Не давъ йому зпочіти

Здавалось любній чте гласъ;

И слези невстававъ точити;

Коханья вінь не мігъ унять.—

Изновъ у ней рішнвся

Годнини й ласки запитать,

Хохъ биля неї подихать

До Києва пустився.—
Подобно вязень той, що утівавъ
Та зновъ вертавсь в'ланцюги,
За тмъ що золоти, за те їх самъ бажавъ,
Дарма важкін й туги.
Прощайте, шумний темний боръ
Птахъ любее співанье!
Байракъ крутий, луна од'горъ
Звірей сумне взиванье!

*

Пійшовъ;—иде.—на небі гась волосожаръ,
Зоря в'воді тремтіла,
И хмарки жавряли мовъ жаръ,
Природа вся врділа;
Ажъ зіркъ—ріка заголовила.
Добриня все іде, ажъ бачить молодиця
Тиць просто із'ріки одіта якъ цариця,
В'зумрудному віяці
З'якімсь цїпкомъ є'руці.
„Ти не дивуйсь, Добриня.
Базала такъ вона:
„Я водъ сіхъ господня,
„Русалка—Сіла не мана;
„Згадай якъ ти гадюку
„Болпсь од'лпха спась?....
„Се я була—Я вічну мала-бъ муку.—
„Теперь прпспівъ мій часъ
„Тобі оддячити заразъ.
„Ти бідний зажурився,
„Бажаешъ изинать
„Но люсь твій одмінився,
„Прелесту будешъ матъ;
„Дарма здається ппшна,
„Що й квазю коштовать прійшлось од'ней пиньки,

„Твоя любовъ не лишня,
„Уже мни не питать, що то таке жінки!—
„Теперь тебе вже не оставлю,
„Тобі червінцевъ гнбель дамъ;
„Якъ в'вѣчи те сишнешъ бабамъ,
„То на своєму все поставлю;
„Собі нічого не ховай,
„Жемчугъ, алмазъ, зумрудъ, сахвири,
„Мовъ смітъя, пригоршни давай,
„За те тобі всі будуть щіри...
„Багацько не знайдешъ такіхъ,
„Якби за сюю плату
„Не оддалпсь сами,
„Не продаш-бъ дочкп, хочъ кату.—
„А щобъ добратпсь до самої.
„Я в'цуценя звернуся,
„Піду до неї з'тобой
„И лаской підгорнуся,
„А ти з'бандурой голосній,
„Худоби видной з'кункомъ,
„Мовъ кумедійщикъ молодій,
„Заграешъ до вербунка,
„А я пуцусь в'лихий танецъ;—
„И бідная твоя невіста,
„Од'нась не знайде міста,
„Не здума б'цноті під'кінець.“—
Сказавши знов' пурнула в'воду;
На дні в'кристалловомъ моху,
Взяла що треба до походу:
На горностаевомъ міху
Глазетову кярею й кобзу;—
Його звела на іншу стать,
В'богату брилю, мовъ князь, ни дати, ни взяти,
Сама изкпнулася у монсу,
Пійшла шляхами з'нимъ блукать
Прелести любої шукать.

А ся в'якійсь забралась замогь,

Що 'бней нестало й чуть,

Урилася між няніокь,

Людскихь очей щобь збуть....

Ажъ чує—щось брянчить бандура,

Хтось пісню гарную співа;

Самъ гарний такъ ніби чепура,

Красюкь, вдалая голова,

Убраний богатійше пана,

Весь в'камняхъ, жемчугі, сребрі,

Ну, мовить, не простого стана,

Співа да грає на дворі;

Брий іого цуцєня гарненьє,

Не більше буде із кулакь,

Мовъ колишкь все собою біленьє,

В'танець пустилось мовъ козаць.—

Всіхъ позбіравъ в'дворі зіваць;

Всі псєсь роззявъ на те дивилсь;—

Потімъ сами пішли в'танець,

Не наче дурману об'іпсь,

Старая Вивдя й Степанець,

Що все брий панєп виділи.

Очей із'неі не зводили,

Туди-жъ попхались гарціовать;—

А цуцєкь на сміхъ бумедійно

Почавъ усіхъ перекривлять

Табъ живо, смішно, божовільно

Що 'д'сміху боки надривать.—

Без'духу Вивдя в'хату вбігла:

„Ось подивітєся сюди!

„Базала паньци; то-то хвигля!

„Яєп тамъ роблятєся чуда!

„Не тільки цюця дїба й танчпть,

„Здаєтєся, все що в'серці бачить;—

„Да й бумедійщикь хочъ буда!

„Красюкь дєтина, ручій, задний,

„Одіть в'жупань богатий-гарний,
„Що й князю вздіть нема стйда;
„Ось подпвіться сюди!“

Добриню у будинки вводять.
Вінъ танчить цюцпу велить;
Прелеста дивиться, находитъ
Що тільки мопсъ неговорить,
Якъ чоловікъ все пони́має.—
Не може звестъ з'него очей;
А цюцпкъ браще угождає,
Все стріба й застїється до ней,
И сямъ їй такъ ся уподобавъ,
Що хоче у себе держать,
И хочъ б'хвигляръ з'досади лопавъ,
А мусить цюцпеня продать;—
Звеліла б'тїмъ сказати Вівді;—
Но кумедійщикъ одвїчавъ:
>Продать!—не ставте сее кривди,
>Боли скажу: хочъ цілий ставъ
>Насипте золотїхъ ви грошей.

»Не маєте купити;—

>А панїн такий хорошій,

>Іначе можно те оддати....

>Ти тямїшь якъ.—Що п казати?<—

>Дивись!<—Взявъ цюцпеня за лапку,

Юго погладивъ під'брюшко,

Пред'нимъ підставивъ долі шапку,

Сказавъ йому щось на ушко.—

И вмїгъ синнулися червонці

Не тільки в'шапку й черезъ край;—

Прелесті-жъ жемчугъ на гостинці

В'місто блохъ;—лишь прибірай!—

Якее дивне чарованьє!....

Що-жъ чула?—смівъ віяъ предложитъ?

Се-жъ трїснути од'гордованья....

Да що жъ тутъ маєте робити?

Ні якймъ світомъ вобразить
Не можно Відді дивованья?—
Того чи можно куповать,—
Хто грошей самъ дарує шапку;
Да ще жемчугъ якъ понизать,
Всіого не заберешъ в'охабку?—
Чи можно цуцена купить?
Не можно и Хазарьей цілою
За його замлатити!...

»Да й ласки панни, гарной, білої,
»Не фряжки,—рівно цілий кладъ—
»То що-жъ, и вінъ такі хорошії,
»Ще хоче цюцю дати,
»И з'ней ще кучму грошей!«—
За сею думкою біжить
До панен з'докладомъ;

А ся на неї чмише адомъ,
Од'сорома якъ листъ дрожить,
Зхопилаь пшку ії побить:

„Я князя налякала...
„Якъ сміла се міні казати?
„Колнобъ такий якъ я кохала,
„Добриня мій!... Се-жъ біса братъ.
„Якій-то знахіръ волоцюга,
„Чи з'шибенці зорванецъ,
„З'кімъ певно браталася пуга;
„А панъ судья мій—посланецъ!“—
— »Нехай, була-бъ хочъ княгиня!—
»Сей має чимъ собі купити
»Такую бучну мовъ богиня;—
»З'такпмъ, якъ в'несбі, можно жити;—
»Велике свято вашъ Добриня!
»Вінъ сіого пучки не стоїть!«—
— „Я жъ панові такі божилаь.“—
— „Божилаь!—що-жъ тутъ за біда?
„Дивіться, з'чимъ ще розносилаь,...

„Де жажь... Не має вамъ стида!...

„А вашъ судья цнотливий,

„Сей дуже честний панъ,

„На тее подохливий,

„Ревнивий стариганъ.

„Вамъ думка дуже вірпий?..

„Мні не питать!—Нехай, обыде край всемирпий,

„То певно візь рогівъ напре...

„Повірте хочъ ховайте цноту,

„Вінъ з'айвою до васъ припре...

„Не бійтеся!—жлвїть в'охоту,—

„Де в'біса те одерить,

„Дивившись на ріть,

„Чи вінъ зтулявсь все мовчки,

„Ні з'бимъ не гомонівъ,

„Чи в'волю смачно івъ,

„Сміявсь на обі щочки?...

„Сіюго во візь не розгадять...

„Повірте—не велика вада

„Аби—що дати

„Для клада!“—

Що-жъ пані поладналась,

Те цуценя прийняти,

Из'лаской поєдналась

Плоди Полелі *) жати.

И вже собі ні гадки.

Побрали у задатки

Од'серця поцілуй.

А цуценя на диво,

Казала лишъ: гарцюй!

Заразъ пустилось живо,

Да гарно хочъ малюй;

Да все, що тупне ніжкою,

*) Полеля, богъ брака у славянъ.

Що сяде гайдука,
Все пада жемчугъ низкою.—
Горлявая рука
Добрині те збірає
И шію й волоса
И ручки убірає:
А в дриблящі краса
Ще більшъ його шпингас.
Вермяно й білизну
Хапа очіма з жаромъ
И в жартахъ не одну
Любавъ уградьма даромъ.—
И, кажуть, що сей день
Прелеста вкоротила,
Ще не заслалась тинь.
Вечерать попрохала:
А якъ бажанна нічъ
Щастливпй день зогнала.
То ручій сей панпчъ
З Прелестомъ богіней
Свій першій лнкъ прнявъ
И зшціовавсь Добриней:
Сімъ угодивъ ще більшъ:
Вона-жъ його кохала—
Ся милійша нічъ
Ще бращикъ напрохала:
И всякъ в дворі пізнавъ.
Що робить господня,
Що цуценя ій давъ
Не знахірѣ а Добриня.

*

Міжъ тимъ піби на сміхъ
Щобъ купу розлучить влюблену
Судья старий обыхавъ всіхъ

И обкруживъ вселенну.
(Мовъ в'Тови врагъ Сатана)
Живісенъкій припхався на родину,
И чуе що його жена,
Почувъ його кончину,
Посумовавши з'рікъ,
Щобъ глумъ унявъ азикъ,
Да й вийшла за Добриню,
А Лада, мати втіхъ,
Из'Живой, бабой всіхъ.
(Изідой чи Луциной)
Дарять його дитиною.—

Судья щоби списати гнівъ
Нельзя набратн слова;
Вінъ тільки їй свазать велівъ:
>Ти будь на смерть готова!<—
Велика власть була судей!
И щобъ зробить те лихо,
Пославъ, якъ самъ, лихихъ людей,
В'будинки ввратсь тшко.
Небогу витягти у боръ
Неспевною добою,
В'глухій байракъ, проміжду горъ
И збути смертю злюю:
Щобъ не жила й одного дни.—
Здалось нема спасенья;
Но з'нею дивне цуцеля,
То й кінте опасеньє.—
Взе бідную беруть, ташать,
Вона-жъ, ніби оглухла.
Од'неі гласа не чувать;—
Б'ють, колють... ажъ то кубла.—
И заразъ імъ палачъ явивсь,
Якого й нечували,
У золоті увесь прдівсь,
Промена зірь в'немъ грали.

Вони чим думъ втекли назадъ
Од'ляку й удивленья,
Щобъ панови все розказать
О дивному явлені.
Не віривъ панъ людскимъ річамъ,
И якъ вінъ излякався
Якъ той палачъ його очамъ
У бучи змалювався.
Де глянь везді лазурь, кристаль
Из'золотомъ мішалась,
Могъ срібло, якъ зверцadlo сталь,
В'ніхъ гори й гай відпялялись!
Об'їхавши, въ чужихъ краяхъ
Такого вінъ не чувъ ніколи.
Не те щобъ бачивъ де; напавъ на його жакъ,
Ажъ кісточки хололи!
Якось одважпвся, потигъ собі надвіръ,
И бачить—тьма народа
В'уборі гарному, мовъ те знялось на ширъ,
На рундуці-жъ урода,
Бабуся дзюбана стоить
Горбата й в'лахманиці,—
Стидкой такої небачивъ світъ,
В'шпитаті—не в'будинці.
Вінъ думавъ, що се такъ зайшла,
Блука за милостиней;
Ажъ челядь вся її звала
Своею господиней.
Тогді ще більше удививсь
Старой, бридкої корзи
Й ніби царпці уклонивсь
Низенько в'ноги борзпй.
Из'поваженіємъ прохавъ
У неї змилованья,
Да якъ посланецъ паськазавъ
Йй з'лестю виншований:

Буддемъ не бачивъ и во сні
Такої худоби, вкуса,
И сонце світить якъ у дні,
Такъ дивная бабуся.—
Вона його за руку взявъ
Ввела в'бучні хати.
А тамъ на ліжку посадавъ:
Вчала йому мовляти:
>Отсе можтнешъ все достать.
>На мні лишъ ожинися;—
>Но мусишъ ти мене кохать,
>На тмъ мні божися;
>И заразъ напиши контрактъ,
>Щобъ жить намъ вікъ у місті,
>И вже не будешъ поминать.
>Поглошо: Прелести.—
>Ти думаешъ—що я сміюсь?
>Дивися—вікъ мій виденний.—
>Чи бачишъ, якъ я вся трясусь?—
>Мні жить не роки. тижні.—
Що-жъ?—Нашъ збуйвика, панъ судья,
На базарники падкїї,
На старость глудъ свій загубя,
Женився собі, ні гадки!
И заразъ записъ написавъ,
Собі гашикъ уставивъ.
И в'чимъ Прелесту обвинявъ,
Згрішивъ противъ уставивъ.
Якъ молодий все розглядавъ.
Нїби на новосїльї;—
А день потухъ, піднявся балъ.
Щобъ одгулять весїльє;
Гостей натиснувся содомъ,
Усі излпцювались
В'чортякъ, ведмїдїв и відіомъ,
Казнили да гулялись;

В'івничъ підняли молодихъ
З'музикою в'почпвальною,
За тмъ оставили саміхъ
Щобъ не лишавъ гамъ бальний;
Ажъ криз'годинноньку одну....
Комната освітилась,
Вінъ бачить першю жену
Прелеста опинилась;
Відсіть озвався гикъ и сміхъ,
У хаті ажъ тіснота;
> Чи се-жъ тобі старий, не гріхъ?
> А де-жъ твоя та цнота?
> А ти-жъ мене за се судивъ
> Такъ срого и жестоко,
> А самъ теперъ що наробивъ?
> Не муля тобі око?—
> Прощай же мій старий судья!
> Тобі мене не бачить;
„Теперъ во вікъ я не твоя.
„Добрвня тобі дьячнтъ,
„За те, що самъ збрививъ ти судъ,
„Напните старигану
„Гидкій соломьяний хомутъ,
„Водіте по майдану!“...
На другій день його знайшли
На ліжку издубілимъ;—
И слухи різні пішли
Об'наглому сямъ ділу.—
А ти палаци проміжъ горъ?
Куди всі подівались?
Бабуся, челяди соборъ?...
Розумно, відки взялись.
Мабуть хоруба у жару
Таку ману робила,
Малюя дивную мару,
За тмъ судью зкосила.—

З'Прелестой вікъ Добриня зживъ.

А з'нимъ радость, ласка,

З'худобою дітей розвівъ.—

И з'нимъ кончиться й казка.

Постійте, ще скажу вамъ щось:

Коли хто самъ вульгае,

Нехай не задпрае носъ

Пред'тпмъ хто шкандибае.

XIV.

У р о к ъ п а н а м ъ,

(Подраженіе Вольтеру)

Покиль одъ насъ русявий Хвель
Козла упряжни в'тарадайку
И вижки в'руки міцно згребъ,
Утїбъ на югъ, землі къ okayку,
Чернить, мовъ, комїни, людєй;
До насъ наперъ лихпї Борей,
Бурхая набидать замети;
Й на шнїбахъ срібнїи газети
Скрегоча крпгої малїовать;
За нпмъ нуднїи довгї нїчі
Примушурють тепла шукать.
За баганцемъ крпї нїчі.—
Гей! ксте швидче самоваръ,
Ми сядьмо округи за чашкой,

Якъ насъ зогріє чайний парк.
Потішу, панство, гарной казкой:
Сямъ хочу вамъ урокъ задать
И нудний вечеръ вкоротать...

Давно колись, якъ Україна
Крехтіла одъ ярма-ляхівъ,
И предківъ буйная чуприна
Тряслась рукою їхъ панівъ:
И руйновалась Татарвою,
В'єстріні плодючей надъ Сулою
Владівъ вельможний ляцкій князь;—
Та блазень, щирій мартоплясъ;—
Хочъ не родивсь з'башкой дурною
И мавъ би-й глуздъ якъ чоловікъ,
Якъ треба князю, якъ людина,
Да подсікъ його злий рікъ:
Не в'добрий часъ, на зло судьбнна
Отця його трудящій вікъ
На капость нагло підвосіла;
Наслідника-жъ сіюго князька
Попу підъ власть запропастила,
Та-ще не важного панка,
Такого-жъ цапкого хопила,
И князь заставивсь дурнемъ рікъ
Підъ їхъ опекой сиротою:
Якъ хитро в'опарі водою
Колотить сто-юхидний бісъ,
Мутили тайно сі стидкіі
В'юго княжені-й в'голови,
Щобъ праці прибіратъ людскіі,
Глумитись надъ бідой вдови.

Сей піпъ не протий бувъ священникъ
(Ніби нашъ сельскій піпъ Іванъ)
Якійсь аббать, иноплеменикъ.
Лукавий да пухкій брюханъ:
Вінъ бувъ князскій отець духовний,
Бо князь старий бувъ католикъ)
Сей князь хотъ сиракній бувъ, удільний,
Та мниха слухати обивъ,
Бо мнихъ умівъ його оплутать.
Напежскимъ налякавъ огнемъ.
И вигадкою чистця *) зкутать
И править ховъ іздохъ конемъ.
Сей мнихъ ходивъ зъ пістною пикой,
Днемъ у волустави дививсь,
Въночі-жъ бувъ самъ собі владикой,
Зъ чарой да зъ флюнеами казивсь:
И сміло пухкими руками.
Книшеню туго набивавъ.
И що наградѣ, ізплутами
Все нишкомъ тее розділявъ:
Зъпроближнимъ князскимъ підчашнямъ.
Та ще якого-сь вѣрагъ надавъ
Імъ писаря, брючкомъ підъачнямъ.
Що гладко те въ розходъ писавъ.
Такимъ людемъ, якъ погъ вѣраженіе
Видуя вѣсерці свій конецъ,
Упикъ старий престолъ, правленіе.
И князя юного вінець!
Ще кажуть не своєю смертю
И тамъ вінъ мусивъ уміратъ;
А збивъ йому ту кучму лестью.
Сей зътовариствомъ злий аббать;
За тимъ, що той завчасъ поставивъ

*) Лимба, чистець, по русс. чистилище (purgatorium.)

Іого в'тестаменті своємъ:
Щобъ синомъ и книженсьмъ правивъ,
До в'зроста бувъ іого отцемъ.

Вже князь бувъ ладний парубіка,
Такий що засівався усь,
А ще не знавъ що азъ, кавника,
Що-то букварь, або примусъ:
А се на те, щобъ вінъ науки
Не тягавъ славно пановать.
Бо дурня латво взять у руки,
Такъ мірговавъ лихий аббать.
В'паладу реготъ лишъ да блазні,
За півночъ кобзи, гамъ скрипокъ,
Нема угави на часокъ.
Щодня возня, щодня все празникъ;
На злу погибель такъ псовавъ.
З'злодійскою такою цілю
Неволею нудивъ къ безділю,
Ще-й духъ пихою надимавъ:
Увіривши, що князь Засульскій
З'Москвою чи схоче воіовать,
То-й Ханъ із'Крима, и князь Русскій
Збіжались ласкъ іого шукать.—
И що казни у Соломона
(Що Мельхомъ бувъ поузъ Кедрона)
Ніколи стілько не було
Якъ у іого скарбовой залі.
Дарма що в'скрині ажъ гуло!—
И князь Ратмірь (іого такъ звали)
Ту лєсть, якъ Опміамъ ухавъ,
Міжъ жартъ, що дня, незнавъ печалі
Кабанъ якъ ситий все кунявъ;
А бідний людъ іого крещений

Відъ подушевщини крехтівъ.
Коли-жъ блазні и двіръ скажений
И самъ вінъ смачно пивъ и ївъ.
То думавъ що-й народъ по ссламъ
З'дїтьми мавъ хлїбъ, не голодавъ,
И що обладп'всякъ по спламъ
До скарбу латво отдававъ.

*

Межъ челядью його в'пацау,
Що терлася неначе рїй,
Изъ глумомъ іа людску працю,
Одинъ бувъ добрий дїдъ старий
Богобоящій и моторний,
Ще князя дідові служивъ.
Бувъ на війні одваги цовний
Полки зо славою водпвъ;
Казать вінъ правди не боявся.
За теже-й двірскимъ бувъ грізний;
Мовъ ужъ предъ княземъ не звивався,
Плутамъ и мнху бувъ страшний.
Сей дїдъ Мстиславомъ називався,
За те що справді бувъ такий.
Одинъ ще вінъ про людскї кривді
У вуха князю туркотівъ,
Всі здирства, капості, обїди
Якъ на долоньї виводивъ;
За те-жъ йому аббать з'плутами
Такую сиву кучму збивъ;—
Що в'пасїку проміжъ ярами
Його далеку сировадивъ;
За то щобъ в'ближняго половн,
Мовлявъ, в'очахъ не замічавъ
И правдой грубою у брови
Мовъ ратовищемъ не шпигавъ.

Мстиславъ хочъ рідко князи кидавъ,
И сей Мстислава шановавъ.
Но тільки разъ з'нимъ не обідавъ
То князь объ немъ більшъ не згадавъ.

*

Тогді ще гіршъ Ратміръ в'дримоті
И в'нізі стидкой вчавъ втопачъ,
А бідний людъ в'тяжкій роботі
Тежъ гіршъ що дня все пропадять.
Де-николь, да и то ізрідка,
Хочъ людскій плачъ втиравсь до ухъ,
Такъ неохайность дуже брідка.
Начало білъ, людських порухъ.—
Робили табъ що марно тухъ.
Не жалуга своєї отчизни
Два злодія, да пухей монахъ.
На зло-лихе були не різни,
Задавши всімъ великій жахъ,
Здавивъ князьба в'своїхъ кохтяхъ,
Той лярмъ въ теченні уміли
Обманствомъ хитро ослабляти.
Такъ що добігши вже безъ спли
Предъ княземъ мусивъ іздикать.
Всі подданне сель, столиці,
Вопили з'голоду з'нужди;
Сами блазні в'гульні, та хисткі молодці
Не знали з'роскоши журби.—
Все реготъ, гамъ що-дня, якъ в'маслі спрь тонули.
Закони-жъ, правда, судъ, заглохли. та послули.

*

Но підъ кінець
Засульскія землі виявъ пильному моленю

Измлювавсь Творець.
Звелів провасти осліплення:
Переоначить князя зновъ,

Судь-правди розбудить, скарать злюдійства люті,
З'лудей ізнять ярмо, монаха тяжкі пути:
На те пославъ Татарь, любовъ:
Вони у двохъ князька ізъ облазня та тирана,
Що вже не стоявсь бути царемъ,
На славу зробили пана,
Владить достойнаго царемъ.
Болись своткнулась з'нимъ Умида,
А де? и якъ? історіи мовчати.

З'тней доби ума, яснихъ очей и вида
Не мігъ ні днешъ, ні в'нічъ, її ізъ сердца збить;
Та й самъ Ратмірь удавсь красавиці опасний,—
Вінъ гарний, молодий, якъ день веселій ясний;
Такого якъ не полюбить;
Щежъ князь, щежъ страстний:
Здавалось, тількиобъ лідъ вінець,—
Такъ лхо-жъ бісівъ той чернець!—

Злюдіямъ глугза связъ негарну з'красотою
Заразъ прочувъ

И князя бідний мозгъ надувъ
Проклятіємъ душі, папезскої бісотою,
Що вінъ заклавсь того чистцеваго огня,
Себе безъ жалості вина,
Предавъ розумную, невинную Умиду
Злюдіямъ тимъ въ обіду;

Вони трукнувъ, щобъ ся не вивела на світъ
Великі кривди, здирства,
И всякі їхъ злюдійства,

З'якими шобницю мортимуть заробитъ,
Умиду гарную, такъ милую Ратмірю.
Заслази в'пасіку олівши в'світку сіру;

И тамъ, черезъ скільки днів,
Звелів удавити забувъ законъ, людей.

Вона уже збиралася в'дорогу.

Ратмиръ дурить упяць;

Якъ в'мигъ почули лярмъ, великую тревогу,

Всі в'візнамъ, до порогу,

Ажъ чути гвалть. стрельба, огонь, церкви горять

Димъ з'поломемъ крутять.

Всі вошіють ікъ Богу,

Здається—що кончиться світъ;—

Цари, попи бігутъ. купці, жонки, міщане.

За ними з'шаблями товпяться бусурмане:

Ті падають одъ ранъ.

—>Алла! Алла! рубайте христіанъ!<—

—>Гей! братці, бийте їхъ! Гей! сгійте не лягайтесь!<—

—>Смерть! з'намп Магометъ! або живцемъ отдайтесь!<—

—„Змшлуйтесь, не рубіть:

—„О, леле! дайте жпть!“—

Такий бувъ грізний тамъ Татарівъ,

Половцівъ учней злпхъ, наслідниківъ Козарівъ,

Спхъ христіанъ бпчей!—

И галась біднихъ Суличей,

Які втікали всі толпами

За городъ геть;

Но-й тамъ везді неволю з'ланцюгами

Встрічали, або смерть.

Но кимъ нанесена страшенная ся рана

Засульской стороні?

Се грізний Абдалла, поклонникъ Алкорана,

Татарскій віждъ, з'родні

Менгли-Гпрея Хана.

Прійшовъ за гріхъ князьку трохи ппхп ізбить,

Одъ тяжкой ліні ружбунты.
Вінъ з шаблею везді, жолдаківъ побивая,
Кого ні попадає.
По грудамъ мертвихъ тілъ,
З'Ордою полетівъ
У замокъ ікъ Ратміру;
Знявъ тяжкій, мовъ гору, з него князкій вінецъ.
На свитку замінивъ порфиру,
Зложивъ людській біді и роскоші конецъ:
Блазенскую надівъ на празднолюба кучму,
У стайні ізвилівъ глядїть своїхъ ослівъ.
А зграю всю ту бучну
Гульвісь, шутивъ
Пасоцохлїстївъ дворнїхъ,
Гладкихъ ксіонзївъ проворнїхъ,
Ледачихъ бабъ, злодївъ писарей.
Усіхъ у місті повязали.
Якъ з селъ везуть на торгъ курей.
И по рукамъ по лїосамъ розїбрали.
Хто дужїй той и правъ.
Небогъ Ратміръ погано отгулявъ
Въ царскомъ жупанї на престолї,
Або у нїзі пробулявъ.
Якъ слабїхъ ізробивсь, то-ї по неволї
У стайню почухравъ;
Фортуна до него вернулаь якъ спиною,
Остався бучний двіръ, владїньє, царскїй бриль,
З'лопатою, та метлою,
Почавъ зчищати гнїй, зметати смїтья, пїль;
Вмісто подданнїхъ йому ізъ више даннїхъ,
Якїхъ вінъ доглядать якъ треба не схотївъ.
Теперь коло ослівъ Татаръ поганїхъ,
Хочъ нехотя, потївъ.
З'початку князю станъ сей дуже не злюбився,
А тамъ
Побачивъ, що заразъ добуде по пятамъ,

Прихильнимъ ізробився;
И тільки лишъ забреже світъ—
Уже-й готовъ, и конюхомъ одіть
У стайні терся и возився;—

А першъ; вже утрення зарділася зоря,
Прогаявъ в'байдахъ нічъ, вінъ каже спатъ пора;

Такая жизнь шкода для тіла,

Мовъ сячъ,

Мінати день на нічъ;

Зате-й душа въ нему змарніла;

А тільки переставъ дня просипать розсвітъ,
То з'смакомъ и почавъ прийматься за обідъ;
И після праці зновъ охотно спатъ ложився
На вуль соломи, язъ на драге пір'я-й пухъ;
Де з'нимъ харпакъ Морфей, лишъ утомленихъ другъ,
Смачною маковкой одъ щирості ділився,
И силу вновъ йому до праці піддававъ;

Якъ перше вінъ лягавъ

Підъ золотимъ наметомъ,

Укритий ще газетомъ,

Ніколи смачно такъ не спавъ.

Прогнавши працей ліносьть,

Почувъ самонадійность;

Якъ в'уші надувать з'брехней устами лєсть.—

Прочнувся великій духъ, охота к'славі-й честь.

У стайні в'язь Ратмірь моторний ізробився,

А до того з'метлой до стайні негодився.

*

Сердитий Абдала міжъ тмъ,

Въ князкомъ засівъ палаці,

По стежкамъ не крутнмъ

Безъ праці

Убранимъ вігою, пустивсь подобно паці:

Якъ першъ гулявъ Ратміръ, такъ сей себе губивъ.

Сміявсь надъ Алькораномъ,

Називки, вина пивъ.

Не чаркою—стаганомъ.

А тільки лишъ напие свій пологъ темна ночь,

То негръ, скопець його веде боярську дочъ

В'сераль, або шляхтянку,

Либонь смазливую міщанку;

А часомъ з'двохъ любую на виборъ,

И кажуть, що тогді бувавъ межъ ними споръ.

Дарма що зпий татарня,

Якъ циганъ, бусурманинъ,

И ще-й гаранковать,

Да косий, та кирпачъ.

Оте-жъ той віжний полъ Абдалли не боявся

Ще-веселенько йшовъ, та-й угождать старався;

А крація жонка, за хусту, та за шаль;

(Винъ щедривъ бувъ на подарунки)

За ландюжки, да шпуньки,

Забувши соромъ шли сами в'юго сераль.—

*

Болюсь, якъ день на баштахъ догоривъ

И місяць золотий у філяхъ затремтівъ,

Нашъ конюхъ, князь Ратміръ, втомившись на роботі,

Підъ зводомъ зірей сівъ

Зпочить, в'лиці в поті;

Вечерю бідную зо смакомъ доїдавъ:

Водцю да часникъ ізъ сіллю, з'сухарямъ;

Ще з'сміхомъ глузовавъ надъ пишними царямъ,

Подобно, якъ попавсь у плінъ до Кира Крезъ,

Которого за часъ нейщислими верб'юди

Возили до стола ізъ золота сосуди,—

А тутъ вечерю всю одинъ голодний песь

Вхопивши з'казанкомъ легенько самъ унесъ;—

Ажъ бачить підъ тонкою наміткою,
Мовъ буцемъ місяць крізь туманъ,
Жоночій гарний станъ
Веде поганецъ брідкою,
Скопонецъ татарского мурзи;—
Ратмірь познавъ Умиду.

Вспальнувъ якъ відъ грози!—
Побачивъ тяжку кривду
В'немъ закипіла кровъ,
Немоцний гнівъ, досада,
Ще з'рєвностю любовъ,

Схопили трасця мовъ, гадючі Дирп*) з'ада..
Що-жъ маєте чинить?—Прійшло язикъ припнуть,
П гирькую, не в'смагъ, пугульку проковтнуть!
Такъ разумъ повелівъ! П вінъ скрипівшись духомъ,
Тихесенько покравсь за тмъ скопомъ—євнухомъ,
„Гадюка хитрая! Умиді вінъ шептавъ:

„Чи я-жъ сіюго одъ тебе ждавъ?“—

Одвітомъ взглядъ бувъ страстний:

П чорний скопъ не виявъ одважного річей
Ні мови той очей;—

А мова ся язккъ коханья власний,
Дарма, що вінъ безъ словъ, зовсімъ здається німъ,
Но для влюблєннихъ вздорівъ,
Яснійший розговоръ:—
Ось що казала сямъ:

„Ратмірь, мій любпій єнязы! ти здрайства не жахайся;

„Я не могла тебе ніякъ устать любитъ;

„Всього одъ мене сподівайся,

„Я побожцїась мститъ

„За честь твою, любовъ, біду, отчпзни вольность.

„Сіюго не мусишь ти забутъ:

>(Не то, намъ носа втрутъ)

*) Дирп—другое названіє Фурій.

„Коханіє по смерть, терпінвє, осторожность!“

„Се гасло наше туть!“—

*

И такъ в'сераль вона вступила,

И тамъ

Представилась Абдаллннмъ очамъ,

Якїи вразъ собою осліпшла.

Якъ пальма впсотою

В'степі всі зілья превпшає;

Либонь луна в'ночі всі зіри потнмняє,

Такъ всіхъ жонокъ своєю ліпотою

Умнда погудила;

И весь серальскїи чвпръ

Здававсь при ней прочвпръ,

Такая гарная була та мпла!

Мурза взглянувъ, смутився,

Аллою побожився:

Небачивъ зроду вінъ нігде такнхъ чудесь;

Се Гурія сама злетівшала з'небесъ,

У райску красоту одїта,

Яку-бъ побачнтъ лпшъ в'раю у Магомета;

Що де вінъ ні бувавъ,

Не те щобъ бачивъ де, такой п не чувавъ:

Нїколи не спнтавъ у крові

Кнпячія любови,

Теперь вінъ закохавъ,

И з'страстннмъ днвованьємъ

Та жаркнмъ возднханьємъ.

До ногъ її припавъ,

Мовъ з'жару їй казавъ:

„О Гурія небесна!

„О красота прелестна!

Теперь я наймптъ твій, ти пані,—обладай;

„Якъ хочъ повелївай!“—

- „Ахъ! встань Мурза моторний,
„Наїздникъ на воїні, в'боханї проворний;
„Чи вірить мні, щобъ я щасливая була,
„Щобъ любий, грізний Абдалла,
„Предъ кнжъ Засульській князі смрився
„Мене-бъ такъ полюбивъ,
„До погъ моїхъ присівъ? -
„Ти не самой войной на насъ вооружився,
„Не шаблею булатною сразивъ.
„А більшъ своїмъ умпльствомъ,
„Та батирскимъ харцызствомъ,
„Невільно прихиливъ
„Черезъ сутокъ трої мні ва вікн будешъ другомъ;
„Я за тебе іду;
„Тогді моїмъ супругомъ
„Обнявши назову.—
„Теперь зроби мні поваженъе,
„Да вислухай прошенъе“ -
— „Тої-ль прохати,
„Якъ свитне мощное Алли опредѣленъе
„Велить повелівати!“ —
— „У первихъ: Дай мнї колянъ ізъ осламп,
„Щобъ вільно мні гуляти п тїшитъся пивками;
„Прп мнї щобъ бувъ одинъ невільникъ, чп евнухъ,
„Якого виберу сама я, для услугъ.
„Другее: прикажи, щобъ нагарать злодійство,
„Мошенниківъ, та ще хандрпжного ханжу,
„За кривди їхъ та здирства,
„На япкхъ уважу,
„Безъ спроса дати пуги,
„Щобъ дявлючись на сіхъ покаялись злодюги“.—
— „Слова твої законъ,
„Святїйшип Алкорана;
„Важнїйшип для мене п ханского фирмана!“—
Сказавши та зробивъ уклонъ.
Заразъ звелівъ пузатому монаху,

І товаришамъ його ізъ всіого розмаху
По середі базара ударивъ по сту зчесть:—
І тимъ удоволивъ народну месть.

*

А бідний князь Ратмиръ, казъ що себе щастливимъ,

Що мігъ з'умидомъ гулять,
Погоничемъ у ней осламъ її динивимъ
Проворства добавлять.—

»Не забувай мій лебній князь!

»Ти не родився ослогономъ;

Якъ з'инимъ поїхала мовляла въ первий разъ:

»Тв мусишъ мною владіть и в'разъ Засульськимъ трономъ;

»Теперь ти ізбирай: чи славу смерть,

»Чи щастіе зо мною себе на троні взрїть.—

»Смерть брацца чимъ хлопство, безвістна люта бідность.

»Надійся на мою и на Мстислава щирость:

»Для вольности твоей,

»За честь отчизни

»Ми не жалктемъ жыні,

»Не дорожїмъ свободою своею.

»Но прсжде-й самъ смприся духомъ,

»Чи хочешъ щобъ Мстиславъ тобі ставъ щиримъ другомъ,

»Спішшвъ охотніе ізбавитъ одъ бідн;

»Тв збудь на часъ шуху и себе побїдн,

»Да щиро упроси прощення,

»А те, що такъ заславъ безвинно в'заточеньє;

»Тамъ в'пасїці среді ярівъ,

»Вїнъ тїлько о тобі шдївъ,

»И бїдавсь о твоєї честї;

»А якъ тебе мурза плїнивъ,

»Все дума лишъ объ мести:

»Собравъ остатка військъ

»Заклякли серца одвагою бодрою стискъ,

»Ти ранкомъ одъ мене къ ніому в'яри лився
»Та хутко в'третью нічъ зо славою вернися!
»Отчизну люблю, мене-й престолъ спасать,
»Въ коханні якъ в'войні, годинкой дорожать;
»Бо тільки третья нічъ освітіться луною—
»Я мушу певно бути Абдалли молодю;
»Гей, бійся опоздать!<—
—»Тобою володять,
»Нема на світі краще;
»Безъ царства лишъ з'тобой, я всіхъ царей богатше!
»Лечу!<— Одвітивъ ослогонь.
Ище всі спали чоловіки,
Солодкій смачний сонъ,
Тягчивъ Абдалли віки,
Якъ вінъ у ярь давъ тяги,
З'надеждою од'любови набравшись одваги.
Мстиславъ тамъ не дрічавъ—
Юго орлиний виглядъ татарівъ наглядавъ;
Побачивъ видъ вишкенний,
З'якнмъ сей бідний князь повинною принесь,
Сей старецъ, доблестями почитений,
Не мігъ іздержати слезъ;
Ізъ княземъ ізєднався;
У панцирь борзо вбрався
И викрався ізъ горъ
Сховався в'темний боръ
З'одважною дружиною.

*

Міжъ тимъ Умйда, мовъ пружиною,
Розворушила духъ Абдаллиннихъ рабовъ:
Зуміла дуже імъ хитренько в'уха вдутн,
Що краще смерть прийняти, пролисть за волю кровъ,
Чимъ тяжкіи носитьъ стидкі неволі путн.
Щіхъ Абдаллу глибокій ровъ

Щоб вінъ погибъ копала,

И лестью да виномъ його приболихала;—

Ось такава жінокъ невірная любовь!

На третью нічъ, якъ вінъ любовію палавши,

Да надъ собою бідн ніякої не чувавши

Ізъ лазні бучной шовъ у пишній свій покой,

Де думавъ міжъ утіхъ и нігн вдоволиться

Умудн білизной;

То князь Ратміръ не давъ іому повеселиться

З'умудой надъ собою.—

Ночною добой,

Боявшись щобъ Мурза не з'яв' пугивки брага,

На крилахъ ревности-й коханья летівъ,

З'дружиной вірною підъ тайнимъ кровомъ мрака

У городъ свій войшовъ

Безъ всякої поміхи;

Татарь, кого знайшовъ,

Не миловавъ ні крихи:

Однихъ на віки спать поклавъ,

Другихъ в'ланцюги заковавъ;—

Ось Ратміру зновъ ізъ помощью Мстислава

У руки довелась дідовская держава

И врагъ ще-й любую доставъ.

А бідний Абдалла безъ битви

Бормочучи молитви,

Щобъ не кунявъ,

Бутплими не тягъ, правленія тримавъ

Міцнне грізні віжка;

Ізъ лазні царской вмісто ліжка,

Вомість пахучихъ рожъ, липій,

Къ осламъ пішовъ на гній.

На завтра, якъ з'веселимъ блескомъ

Приспівъ свободи світлий день,

Неволі розігнавъ и жаха чорну тінъ,

Народъ з'хвалою-й плескомъ

Білолилейни руки;
А вінъ нагнувся до сідла,
Пирнувъ якъ із'лука стріла,
З'підковъ іскрить у гору,
Кінь мчить з'гори на гору.

Поля, степи, гаї, плещи,
Мелькали собъ и в'ліво;
Мости, де бігли по ріці,
Мовъ грімъ гули страшливо!
—>Бачшъ, ясно якъ бринить луна!...
>Га! мертвихъ прудко пре мана!
>Чи ти боїшся вмерти?<—
—„Да, ні,—нехай о мертвихъ!“—

—>О, дзвінъ гуде, по мертвомъ вій,
>В'кущу знялись ворони!...
>Се дзвінъ гуде за упокой;...
>О, тягнуть похорони!
>Ось мари пруть, труну несуть,
>Протягомъ упокій ревуть...
>Чу, плачъ и вій жоночій,
>Мовъ жабій гамъ в'півночі.

>Погребши трупъ, завійте стихъ,
>З'трезвономъ надъ могиллою,
>Да всі за мной в'весільний лігъ,
>До дому іду з'милою;...
>Дявки за мной и панъ—отець,
>Зіпайте пісні під'вінець.

»Якъ зляжу з'молодою
»В'весільному покою«.

Вій, дзвинь внялись и одръ ізгась,
П'клярь, и піпъ з'дьяками,
Почувъ іого страшний гласъ,
Коня за копитами,
Услідь, чимъ дужь, чимъ дужь бігомъ.
Ажъ пиль густая б'е стовбомъ;
Конь наше, мчить на вмо'ру,
Пре, креше исери в'гору.

Несуться мимо села й лісь,
Мелькають собъ и в'ліво,
Ріка, стави, озера скрізь
Якъ блискавиця жива.
— „Бачшъ, ясно світить якъ луна!
„Ги! прудко мертвихъ пре мана!
„Чи ще боїшься вмерти?“—
— „Охъ, любий, що до мертвихъ!“—

— „Га, глянь! ось шибниця в'горі
„Вагвіе над'могнлою!
„Під'ней віспть, якъ ликъ марп
„Злодуги трупъ зогнлою!
„Вруги відьми, біси кішати...
„Нехай усі за мною біжать,—
„Якъ ляжмо з'молодою,
„Потанчить перезвою!“—

Пекельний збрідъ пре швидко вслідъ;
Шуга вкруги дівчанп;
Мовъ в'осені посохлий листъ,
Кружляє вихрѣ в'ліщні;
Все далій пре. все далій геть,
Скігнить ірве геть—геть впередъ;
Кінь пирска димъ ніздрямп,
Бъє іскри копитап.

Чи з'стрілѣ би куля різко мчить?
Такъ місяць несея мпмо,
И зірей тьма, весь синій звідъ,
Якъ грає вітерѣ з'дпномъ!
— „Чи страшно, га? Се сьа-й луна!
„Га, мертвихъ прудко пре мана...
„Чи не боїшься вмерти?“—
— „Га, дай покій вже мертвимъ!“—

— „Кінь воронпй, вже півна чуть!
„Кінь, худко нічъ ізбігне!
„Кінь, вітерѣ вчавъ розсвітний дуть!
„Прудчійшь, бо світъ застпгне!...
„Уже догнавъ, уже добігъ!
„Ось тихпй лігъ, роззие вмгъ!
„Уже-й весільныхъ видко!
„Бачшь мертві пруться швидко!“—

На гратъ сппжеву брамп тьнувъ
Ковемъ, оддавъ удпла;
Дубцемъ з'розмаху їхъ рубнувъ,
Замківъ ізгасла сьа,

Рухнула дверь зо скрипомъ геть;
Побігъ в'юдоль, вита де смерть,
Могильні камні біли
Од'місяця брніли.

Гай, глянь, гай жахъ! в'едпний мигъ!
На іздоці все тіло,
Пласть за пластомъ, од'плечъ до нігъ
Якъ тутъ огнемъ ізтіло!
И голий весь з'костей остивъ,
И черепъ білъ, в'труні-б'-то гнивъ,
Зацокотівъ зубами.—
Обнявъ її руками.

На дуби з'явся чорний конь,
И дико іскри пррешувъ,
Озався боръ з'могили стонъ,
Якъ гріжъ крічъ землю блиснувъ,
Из'пекла скігъ и вій із'хмаръ.
Почавъ танецъ вирлатихъ маръ,
Одчальній дівчині
Ударивъ часъ кончини.

Взялся духи-й відьми в'кругъ
При місяця мерцані,
Кружились якъ у вихру пухъ,
Завили на прощані:
„Чи ине духъ,—терни, смпрись!
„Огурно з'небомъ не сварись!

„И тіло не насплуй!...
„Богъ! душу її яплуй!“—

II.

Н е т я г ь .

Вже гусі стадами у впръ понеслись,
И Грудень студений із'мякою навись;
Поля и стени без'стерні гудуть сумни;
Бакъ люде на зіму зьєднались на миръ.
Ось бачуть рідні стріхи вже и гумни,
Нетягъ іде з'січі, з'товарищемъ в'двіръ.

*

На коняхъ удалихъ, із'довгпмъ списомъ,
У бурці накатпй, в'журані з'срібломъ..
Но щось то віщує у кволому серці,
Дарма духъ веселій здається и ликъ;—
Чи добре в'оселі?— Якъ любіи пенці?
Ворона на дубі втяла сумний крикъ...

*

„Ось, знай, якъ прииду, такъ каже Нетягъ,
„Іздамсь гайдамакою рідимпй в'очахъ:
„Червінцями бризну, а в'суптомъ уборі,
„Щаблюба-й пістолі, и борзпй мій кпнь;...

„А завтра одерпюсь—и радість по горі!
„Іде їй пізнати, що я їм спить?—

*

„Чи визнає сестра твоя гарна мене.
„Ще дівонькой, руча ярину вже-й жне?—
„Кохавъ я в'моторний блакитні вічі;
„Ти, друже мій щирій, хай буду твій зять!
„Могтиму село се купити я трійчі;
„Мні буде із'чимъ її жінкой тримать.

*

„Мене одміншли сей шрамъ и походить,
„Бої з'Татарвою, нудьги кільки годъ;
„Раненько прийди, мій товарищу-й друже!
„Сестру привиди із'собой на обідъ,
„Нехай в'хаті радість панує чиямъ дуже!
„Проси всіхъ до мене ріднихъ и сусідъ.“—

*

На небі згасала вечерня зоря.
Товарищъ помчавсь до рідного двора;—
Нетягъ-же знайшовъ ледве батька оселю:
Не чге-й горлявой собаки скігла...
Заплакавъ згадавши хистъ батька веселу,
Кропява да блекоть,—нема ні кола.

*

Утерся-й скривився у хату побрівъ.
И що в'ней побачивъ?—Взбурлило всю кривъ!
Сестра-діва-й мати, обідві з'розпусти,
В'манаті, крий груди тримали дітей,

Де глянь—неохайство, п стінп лишъ пусті!
Од'зміл лпховані, не світцкпхъ хпстей.

*

Зірнувши, не каже: магай-бі, хлїбъ да сїль!
И грїзно сїдає вінъ мовчки за стїль;
Шукає дорїжнпй запасъ у бурдюзі,
Хрумтпть із'пихою козацїей сухарь;
Заздросно, дивпться сестрї п матусї:
А вінъ рєсппавъ червїнци якъ жарь.

*

Ій в'душп пролїзла гадюкою користь;
Врагъ їдьма їсть гїста зо свїта заїсть;
Якъ пївні на сїдалї крпкнули повнїчъ,
Гїсть солодко спавъ, од'дороги втомленъ,
Матуся клькнувши се бїса на помїчъ
Та нїжъ їому в'бїгъ утала по черень.

*

Клекоче, бєє з'серця родимаа крївъ,
И матп з'дочкою тацать їого в'рївъ,
Коню привязавши Нетяга за ноги,
Ось такъ їого душп зажерли небогп!
Здалось їмъ—ще стогне, їще не одубъ,
Ізнову мордують бїдашного трупъ.—

*

Чпмъ свїтъ п дружина до хатп їде,
Сестру п сосїда з'музпкою веде,
Пптає: „Де снпъ твїй?“— Ажъ зїркъ в'крїві лавп,
И крївъ завопїла—жїнки за порїгъ,—

І срого зкарала злочинство управа,
Юлицьє н совість одкрили чий гріхъ...

*

Цосі те місце пусе за селомъ,
Ваначить заглохло з'дубовимъ крестомъ;
Кто іде—лякають криваві віденя,
Вгодину непевну чутєся вій,—
Хвалу возспіає суду провиденя,
Втікає од'ляку, тремтя хто живий.

Щ,

М о г и л а в і д ь м и .

В'плиповку, на досвітен
До хати жінки Насті,
Зійшлись до каганця дівки,
Полустовати-й прости.

*

Ще місяць виуринавъ міжъ хмаръ
И зирєй верениці,
И жаврявъ ще волосожаръ,
Сичъ скігливъ на дзвониці.

*

Дівки, мовъ в'юшці, у темлі
Співали гарно пісні,

А далі казки розчали
Цікави й дуже грізні.

*

Не одна бідна під'особою
Не чула з'ляку днинца,
И не прийшла-бъ тпей добою,
Крий—свить! до гробовища.

*

На лихо, т'се, без'пань-отця,
Тамъ відьму заховали,
Для якої щобъ дійшла конца
То сволоки зривали.

*

„Отсе, напавъ переполіхъ,
„Дівки.—Чи вамъ не соромъ?
„Да я пійду, бо-дай сто ляхъ,
„Не в'гробовище—боромъ!

*

Ка'руча Ганна; бийсь в'закладъ;
„Держу сю юпку білу,
„И худко се вернувсь назадъ,
„Тянувъ вертено в'могилу.“

*

Хозяйка з'Ганною взялась,
Всі вдарили у ладки,
И Ганна худко ізпялась,
О душечці ні гадки.

*

Дурна біжить, а місяць з'маръ
І в'в'ичи щось мавчачить,...
То зцупить дріжъ, то біне в'жаръ....
Ось вже-й могилки бачить:

*

Де-глянь стремлять в'моху крестн
Козацька хустка в'ється,
По вітру шелестять листи,
Од'ляку серце жметься.

*

Ворота вітръ рознахъ на-стіжъ,
Ось відьми той могила,
Вже дернъ в'кругъ зелене сніжъ;—
Дакъ сила щось змінила.

*

Но Ганна, щобъ узять закладъ,
Веретено в'стромила,
И вже знялась в'тікати назадъ,
Ажъ не пускає могила.

*

„Га, лишенько міні, біда!“
И на могилу впала,
Без'душки простяглась, бліда
И смерть її пожрала.

*

Вже-й півень криче під'стріхой,
Зоря на небі грає.—
>Чи н'стріскає Гавну бісь з'пихой,
>Що-й досі, глянь, не має?—

„Ходімъ шукать!“—прійшли. Вона,
Сердечна, на могилі
Пристромлена д'веретена
В'плахитъе, вже й без'сили.

*

Якъ суевірья-й жаха дань,
Се нагло освіжлась!
Бо бравшися за лиховань,
Вона не помолилась.

IV.

О т ц е г у б ц і.

В'мурованномъ із'баштами будниці,
Вельможно живъ з'дочкою панъ Сова;
Багато мавъ вінъ золота у скринці,
Дакъ груба річъ до всіхъ, нудні слова,
Його якісь ниділи сумно тоскні,
Все ссали нутръ, якъ гробаки незносні.

Дарма,—живъ бучно, бувъ богатъ;—
Бо совість винному не братъ.

*

Як'-ось прійшло гулять дочки весілье,
Но й гамъ музикъ, ні тисячі свічей,
Пиха гостей—панівъ, сміхъ, божовілье,
Не мали—їзнять ізъ сердца злихъ хистей;
И якъ ні весело гуло и шумно,
Сові було якось все нудно-й сумно;

Такий важкій злочинця зіось!—
Гостивъ тамъ добрий панъ Буйнось.

*

Тогді сей панъ—судья, кара злочинцівъ,
Колись бувъ богатий, якъ левъ в'войні.
Вінъ бивъ ляхівъ, не разъ жахавъ ординцівъ;—
Брий банти горниці йому дані
Опочивать, даєть сумні щось и дикі.
Лє трохи зтишивсь гнєть и гамъ музика,
Весілье з'бучей уляглось,
Прійшовъ зпочити панъ Буйнось.

*

Лєдвє заснувъ вінъ пізно пред'світаньємъ.
Ажъ чує брязгъ ланцюгъ, нижнихъ кайданъ
Іде близже брязгъ, чуть тяжкія стогнанья;—
И бачить якъ мертвець; на немъ саванъ.
Велика борода, вінъ ставъ у хаті.
Сідай якъ зунь.—Буйнось вже годі спати.
Мара до груби дотягла;—
Дідъ радий що, добравсь тєсла.

*

При світлі місяца вінъ зіркъ на стінц
І знакомий діл од'жаку затремтівъ
И ламле руки д'злой—лихой години.
Ударивъ в'лобъ себе вінъ, слєзно голосивъ.—
«Стій несчастливий гість, ти не журисл.
Сказавъ Буйнось: хто ти, мині скажисл?
«Якъ не із'трупи,—я маю влзсть,
Мій друже, тебе од'лиха спась.»—

*

„Не бійсь, прочань, я не упирь з'моглии,
„Не із'труни—я просто плоть и кість.
„Мене у ліохъ під'башту засадили,
„На вікъ сухі з'водой скорня гризть;“—
— „Чи духъ, чи чоловікъ, в'біді одерийся,
„Клянусь спасу, на мене понадійся!“—
— „Скажи міні, що тсе за пирь,
„Що гризавъ од'поіздівъ двірь?“—

*

„Біднякъ! не чувъ в'спрому підземілі,
„Що панъ Сова дочку свою оддавъ.—
„Се з'ыхались гуляти на весілі!“—
— „Хай Бігъ їй дасть!—А сина-бъ бісь побравъ!
„Я жъ з'лючого Сови нещастний батько,
„Я радъ іого клясти, мні вадо:
„Хай лютому у серце ніжъ;
„Прокляту душу пекло з'иждь!“

*

„Чудовище сковавъ мене в'кайдани,
„Щобъ скнарства хистъ свою удовольнитъ;...
„Га, може се міні гріхи отдані:
„Я мушу кару сю важку терпїть!...
„Проклятий синъ лхний, д'своего дїтства.
„Мнї, отцю, готовивъ люті бідства.
„Тогді в'нему відкрилась злість,
„Її не-снта сребролюбья хистъ

*

„Якъ вінъ вже зрісь, тогді сусідь мій згннувъ.
„Його сина ставъ над'всей худобой панъ;
„А бісь, Сови злий духъ, у пекло риннувъ,
„Що вже отець-я здавсь йому тиранъ,

»Простірні мої будинки тісні,
»Вінъ ждять не мігъ конца моєї жпзні;
»Вінъ на мене глядівъ якъ змії,
»И се погребенъ імъ живий.

*

»Вже двадцять літь од Світлої педлі,
»Якъ ізвергъ—сннъ мене от'такъ зковавъ,
»Узявъ недужого мене з'ностілі
»Да в'люхъ сирий під'баштой заховавъ;
»Я чувъ, по мні якъ задзвонили дзвони
»И клиръ попівъ одправивъ похорони:
»Сннъ нісь у склеп мертвеця
»Чужого, за свого отця.

*

»Що в'Бога день приходить гайдамака
»З'ножемъ и пугою, страшний якъ катъ,
»Грозить й гарчить некельний мовъ собака,
»И дає води й скорини житній шмать.
»Сіюгодні тторожъ мій, мабуть з'похмілья,
»Забувсь замкнутъ моголу підземілья...
»Чу! півні в'досвіта крпчать,
»Я мушу з'лихомъ утікати!«—

*

—>Буда втікати; ні стій, я твій заступця;
»Беру тебе з'собой у гродскій судъ,
»И тамъ заразъ скараю отцегубця,
»Безщадно, якъ велють права-й статуть. «—
—>Ні, панъ судья, въ склену якъ у труні, такъ тихо:
»Га, страшно до суда, забувъ про лихо.
»Для мене лютий світъ змарнівъ,
»А жпзнь, давно я розлюбивъ!

*

»Га, такъ, злий синъ готує вічне мщєньє!
»Га, отцегубцю хто очистить грїхъ!
»Хто згасить в'совісті його мучєньє?
»Не д'пустить мукъ самъ правосудний Бігъ.
»Чи бачшъ випласъ кривава пляма долі,
»Я батька тутъ убивъ д'лихої волі...
»Я самъ... Га, духъ пекельний згинь!
»Й ти ніжъ встромивъ в'отця, злий синъ!

*

»Да не палижъ мене огонь пекельний!
»Злий духъ, ти за душой моею се знявсь,
»Ду!«—И давъ собі стусакъ смертельний
Залізомъ в'лобъ. Зновъ кровью діть обдавсь,
Убийства знає. И дідъ якъ дубъ рухнувся,
И в'корчахъ вінъ у пеклі вже очнувся.
Судья, якъ довгъ йому звелівъ
Узявъ Сову, на казнь судавъ.

*

В'носпольстві шилися тогди преданьє,
Що будцємъ в'замці томъ завівсь самъ бісъ
И з'відьмами до самага світанья
Ніби на лисої горі возивсь;
Що люде повзъ него ходить не сміли,
За те його громадой изналили,
Теперь тамъ гложне дикій гай,
И чути нічью скігль и лай.

ПРИКАЗКИ.

I.

Каблучка відреваности.

Карикатура.

Живъ лисий дякъ Іванъ в'селі,
Не простий, а стихарний;—
Якъ глянуть, видно на чолі
Що вінъ співака гарний;

*

Що прудко в'пість чита псалтирь,
На память зна кондави,
Глушать возломъ мірянъ я клиръ,
Ажъ лізуть рогомъ баки.

*

Весъ сивій писць, карлючкой вісь,
Брий бородовеа бридеа,

Вже з'рієть голівсь, в'уси урієсь,
П борода мовь щітка.

*

Чи вне вічную крив марь,
Чи во Йордані в'хаті,
В'цуккій морозь, у літній варь,
Все в'пестрому халаті.

*

Ну, що казать, бувь спражній дьякь,
Бо ще водився з'пінной;—
Якось вінь вбравсь в'законний бракь
В'вікь пізній із'дівчпной.

*

Вона дьяка з'ума звела;
Була-бо уродлива,
Рум'яна, руча да біла,
Весела да жартлива.

*

За тежь здуривь влюбленний дьякь,
На лихо вдавсь ревнивий,
И занудився небораць;
Зробився несчастливий.

*

Не ість, не спить, ледве не-ізчахь,
И стереже все жінокь,
Ізгась п глась, п світь в'очахь,—
Такі нудні годинкі!

*

Ажъ тутъ, якъ із'нечевья снігъ,
В' село війшли солдати,
Й ніби ревнивому на сміхъ;—
Припало пропадати!

*

Ще-жъ на біду, що в' його ставъ.
Моторний бувъ дптина,
Да ще непростий, а капраль
Якійсь, грізний старшина.

*

Од' його дьякъ усе ховавсь
Із' гарною у хпжці,
А все здавалось той добравсь,
Якъ бігъ до сала в' діжці.—

*

Болись дьякъ з' крезбинъ поспішавъ
До дому в' жинці милій,
Бравсь за тни, хирн писавъ,
Бо цупео бувъ напилий.

*

Добравсь, улігсь, знявъ в' гору нісь,
Захріпъ (ратуйте пробу)
Й іому явивсь у вічі бісь
У полунічну до'бу.

*

И такъ Іванові казавъ:
» Чого ти зажурився?..
» Тебе давно-бъ поратовавъ,
» Колибъ мині молився....

*

»Возьми, от'-се, дарю тобі
»Сю гарну каблучку,
»Носи н днемъ й в'ночной добі,
»Надінь заразъ на пучку.

„Покіль 'тсе будешъ не займать,
„То жінку, не те люде,
„Не може самъ москаль донять;—
„И врагъ самъ не добуде.“—

Хочъ бісь помігъ, Іванъ зрадівъ
Надівъ чудну каблучку;...
Прочнувь... ажъ врагъ дьячка втопивъ
У щось до жінки пучку.

П.

Ц н о т а,

Матусі, треба дати вроки
Дівчатамъ молодимъ?
Кажіть яснійшь, не такъ мовъ доки,
Не забить щобъ кучми тилъ.

Була одна дівчина гарна,
Бияча, молода;
Да вбралась по ухи в Івана,
Левенця хочъ куда.

*

Пря неньці любо з нимъ гулялась,
Пустуя на сінці,
На вечорницяхъ женихалась
Пря світлі-й баганці.

*

Матуса тее добре бачить,
Що Іванъ щось дуже лне;
Бо разъ почавъ вже з нею танчить
В хливці на одні!

*

Дочку учила: „Люба донько,
„Ти цноти не згуби!
„Гляди жартуй да потихенько,
„Біди не нароби!

*

»Нема тої цноти дівці-й жінці
»Дорозшій... щой казать;—
»Сама-жъ ось-ось на волоснці,—
»Якъ плювуть одірвать!—

*

Дочка задумалась, небога,
Злякалася того;
Бо мати добра хочъ, да срога;—
Прійшла зпытать свого.

*

»Іване, любий, що се цнота?
»Ти знаєшъ, розкажи;—
»Чи з'правді, що від'ней труднота,
»Все думка,—стерези:«

*

Іванъ із'сина парубчина
Якъ разъ на те-жъ напавъ:
»Се те—що всяка ма дівчина,
З'усмішкою казавъ.

*

»Вона, ніби на волосинці,
»Те-й латво загубить;...
»Я знаю щось такє, чимъ дівці
»Ту цноту приробить.«—

*

За поцілуй, проміжъ пустоти,
З'єднався-й нарядивъ...
Більшъ дівка та ні гадеи цноти,—
Іванъ той закрпивъ....

*

А мати, щобъ казати вміла
Казанья поясній,
Овучку, брать хочъ не зхотіла,
Взяла д'дочки своєї.

*

Ось такъ, незтямивъ розказати,
Нарядишъ гірше лихъ!

**Якъ розума нема навчати,
Не суйсь—ізробишь сміхъ.**

III.

Журба старого плугатора.

**Вже вибачай, родюча нива!
Тебе вже більшъ мні не орать;
Яка мені з'тебе пожива,
Коли не здався плугъ зладнать!**

*

**Колись, з'оравши день з'упругомъ,
Ще-й цілenni шматокъ утну;
Теперь не злагожусь із'плугомъ
И бороздники не протну!**

*

**Колись мій плугъ и не затнеться,
Усе дере: корінья-й дернь;
А тсе в'пуккее не береться.
Мовъ разо, не протне и стернь!**

*

**Зо всімъ ік'бісу притупився;—
Доволі, правда, й прослуживъ;**

И я з'пашнею навозився,
В'дугу зогнувсь и хриномъ сівъ.

*

Нивки! не хочу бильшь вась порать;
До вась я першь бувъ дуже лась...
Прійшло не в'моготу и човгать,
Хочь трапилась рідля по насъ.

IV.

Скубенть-цимбалисть и учений песь.

Із'гаю два наека до міста йшли;
Пред'ними бігъ учений песь лягавий,
Гонивъ граківъ пустуя по ролі;
Панокъ хваливъ, що вінъ якъ бісь лугавий.

*

Щобъ показати, якъ песь його тамуць,
Вінъ таларь завернувъ у хустку,
Назадъ одбігъ и кинувъ геть у куць.—
Прійшовши в'домъ давъ псу ізвісти хустку.

*

Да вмить звелівъ ізгуби пошукать.—
Песь вірний, вдухъ, якъ вітръ, шугнувъ із'міста,

По чутці на шляху й в'кущу блукать;
Обнюхує, споткавъ з'школь цимбалста.

*

Скубентъ в'тому куцу, ізвольте знать,
У день святий заснує піднилий
Якъ в'пнку тиць із'хусткой благодать,
Мовлявъ, за працю явишь!—Знявсь ізраділий.

*

Якъ неукъ песь, то-бъ гавкавъ да кусавъ,
А сей придбавъ до розума науки,
Ласкався да стривавъ, хвостомъ вижавъ,
Да якъ в'знакомого лизавъ ще руки.

„Се-жъ друга даровавъ мні Бігъ-Велесъ
„Я житиму на вікъ із'нимъ щастливий!—
А той ввивається розумний песь,
Якъ хитрий врагъ, на лихо здався горливий.

*

Взявъ таларъ у кишень, шлявся до нешпірь,
Потягъ із'псомъ у шинкъ, гравъ на цимбалі,
Песъ танчить, якъ пред'всенощной упиръ;
Гуляки всі роти пороззявляли.

*

Гулявъ скубентъ в'пінку й напився пьянъ,
Уклався спать и хвантя з'хусткой зпннує.
Горливий песъ копъ той з'грішимъ жупанъ,
До пана вдравъ закипуши на спину.

*

Прибігъ до дому несь в'ночну добу
И панові, не-те з'гримп хустину
Вернувъ, ще оправдивъ, а зверхъ добувъ
В'додачу, яхъ на сміхъ, скубенга жупанну.

*

Харпакъ прочувсь, ажъ де та благодать,
Катъ-ма ні друга-пса, гроша й жупана.
Казавъ: „Льстецю не треба довіритъ,
„Якъ се мні надало сіюго бордана.

*

„Не глумъ!—Я досі знавъ у городахъ
„Льстецівъ, злодюгъ, які жахались пуги,
„На двохъ, а се на чотирохъ ногахъ
„Ізновъ льстеця довідався злодюги.“

Завітна люлька.

(з'німецькаго).

В'далі кріз' боръ сьязъ променами
На небі Лаврскій хрестъ;
Манячивъ Кієвъ над'горами
И лісь шумівъ окрестъ.

Тащився сивий дідъ молитъся,

Гусаръ на мильцяхъ.—

Біднякъ розбою не боїться:

Вманаты боръ не жахъ.

*

Голодний сивъ зпочить під'тінью

Да-й люльку затагнувъ;

Ажъ скаче верхи щось за пилью,—

Дідъ руку протягнувъ.

*

„Подай на хлібъ, душа спасена,

„Баліцц—харпаку!“...

—Дідъ! в'тебе люлька многоцінна,

Бруштинъ на муштуку.

*

Прохать ніжъ маєшь милостяню,

Продай, я гроші дамъ!—

„Ні, пане, з'голоду хочъ згяну—

„Хай!—Люльки не прдамъ!“

*

„Мизерний бачшъ, старпій каліка,

„Не хочу ста рублівъ;—

„Се пам'ять мні від'чоловіка,

„Якого вікъ любивъ,“—

*

—А покажи завітну люльку...—

Се-жъ, глянь, з'моїмъ гербомъ!—

Розрушъ мого сумненья муку.—

—„Сядь, пане, тутъ рядкомъ“...—

*

„Колись, якъ я служивъ гусаромъ,
„В'нась храбрый бувъ майоръ.
„Винъ шаблей спасъ мні жизнь, якъ з'жаромъ
„Я вгнавь за Туркомъ в'боръ.

*

„Я вічно пам'ятавъ св' милость;
„В'бою за нимъ слідомъ,
„Покливь йому казати горливість,
„Де сіклись з'ворогомъ.

*

„Сю люльбу самъ винъ в'Измаїлі,
„Одбивъ из'рукъ в'наші...
„Тамъ Турківъ ми побили сили,
„Не спаслось ні душі.

*

„Колись з'симъ батькомъ, ми гусаря,
„Щобъ языка добуть,
„Знялись в'ночі:—ажъ яничаря
„Його добули в'грудь.

*

„Я з'жалемъ бачивъ його мукъ,
„Взваливъ самъ на копя,
„Хочъ кулю-й самъ добувъ у руку,
„В'коць з'нимъ ще ставъ до дня.

*

„Пред'смертю винъ одкривъ шкатулку,
„За вірну службу в'даръ
„Зтисъ руку мні, давъ грошей, люльбу,
„Якъ добрий вмеръ гусаръ.

*

„Моєму вкривъ я свіжимъ дерномъ,
Іі слізи скромивъ,
„Ні зверху з'крестомъ, на камні черномъ,
„На пам'ять люльку зливъ.

*

„А сві в походахъ, в лютихъ січахъ
„Вхалаяви я возивъ,
„Чи мя неслись в'рачівъ на плечахъ,
„Чи вразъ де-й насъ тіснивъ.

*

„Під'Прагою ногу розтрощили
„З'гармати мні адромъ,
„Вхопивсь за люльку першъ крізь сили,
„За ногу вже потомъ.“--

*

— Мене за серце взявъ ти, іду,
Скажи, якъ звався вінъ?...
Іого завидю я рідю,
Щастливъ іого бувъ снівъ!—

*

„Славною храбримъ іого звали:...
„Проміжъ дніпровськихъ лукъ
„Маєтності іого лежали.“—
—Се-жъ дідъ мій, а я внукъ!

*

Ходімъ зо мною жить, мій друже!
Хай-объ внукъ тебе погрібъ;
Вже годі більшъ теріти дуже,
З'мною їкъ славенівъ хлібъ!—

*

„Такого діда, добрий внуку,
Дарую, сю прийми
„Завітную дідизну, люльку,
„Якь спадокъ свій возьми!“—

Горлива весела, добродітель,
Не зніають безнаградь;
За те готовъ є избавитель
Од'лиха нась спасать.

VI.

Три царства природи.

Подрабанье Лессингу.

Пройшовъ у бурсі всі митарства,
Закіль не пивъ, да не кохавъ,
Ніякь у глумъ собі не вбогавъ,
Чому се тварі всі розбити на три царства?
Од'се-жъ, якъ з'любою сижу,
Ї вишнівку смачную піжу,
Навчвся: що дуба все-й лігає.
Все пє-й по своєму божає.
За те-жъ орель, у морі кить,
В'землі гробакъ, в'бору видміть,
Животне царство составляє.

За смѣь другее: зїлій панство,
По коєму, вже щось не те,
Бо древо-й грибъ—все що росте,
Кохати байдуже а все вдалось у пьанство:

Ить без'роси, дожча, вода
Нема гіршої бїди:
Змарнїють од'засухъ не гарно;—
Нехочуть зростатись парно;
Високїй дубъ, бурьянъ и мохъ,
Все пивъ-би, чи юрмою глохъ,
И гине без'коханья марно.

Балъ третье царство з'копанья,
Ще гірше нїжъ од'той бурьянъ:
Бо з'вїку камьяннїй чурбанъ,
Бай-дужъ що пїннак, бай-дуже що коханья!
Мляновїй камень и топазь,
Бремень, залїзо, чп-ї алмазь,
Нїдять забгавшїсь у безоднїй.—
И чоловігъ сієму подобнїй:
Вшнївку ягъ у юю взять,
Не дати любїи кохати,
Ягъ камень зробїться холоднїй.

УП.

М і р о ч н и к ъ.

Взято із'Державна.

Пїзно мїхъ у млянъ пшеницї
До мене дївки внесли:

„Марно-жъ розволочуть птви,
„На, дідусю, помели!“

Да-й пшениця гарна, біла
Вся мовъ жемчугъ до зерна!
Вразъ охота закипіла,
Я вчавъ міхъ молотъ до дна.

Праціовавъ, возився з'нею,
Кілько сили—во всю нічъ;—
Що-жъ?—не злагодивсь з'пашнею,
Марно поравсь цілу нічъ.

Тогді дівки мні зо сміхомъ:
„Чомъ не мелешъ, дідъ старий?“—
Я мовлявъ: »вразъ тенубъ васъ з'міхомъ,
»Камеень якъ зробивсь тупий «

VIII.

Ч е р е д н и к ъ .

із'Лахвонтена.

Якійсь то чередникъ
Гнавъ пасти візь ватагу,
Мавъ із'собой дворнягу,
Ще добрихъ двохъ шквликъ.

Якъ ось, віщує бурю;
Згадавъ вертатись в' вір'ю;
Бажъ вражі кози, з'дурю,
Нейдуть на перекірь.

„Чи-чі“, на нихъ гукає;—
Ватага лишъ снує;
Вінъ знай за неї ганяє,
Собачкою цькує.—

Не хоче до кошар!—
Вже грізно вдаривъ гріязь,
Ось... блискає із'хмарп,
Вже-й курево якъ чимъ,

Бай-дуже об'затишкв!—
Що ділять нависній?
А вже втомився пішкв;
А джчъ ісьє ряснів

Чимъ понукає більше,
Моторний чередникъ,
Тимъ успіває гірше;—
Змокъ якъ в'охизу тікъ.

Вже верхи сівъ, гукає,
Не помагає гікь!...
Дарма, хочъ песь здихає,
Хочъ утомивъ шкапкв.

Подобнее ми бачимъ
Либонь чи не щодня:
Що за якимъ ледачимъ
И доброму возня.

IX.

Опізнившийся Лель.

з'Анакреона.

Весь людъ, підъ мрякою ночі,
Забгавсь 'д'діжча кунявъ;
И я зміжнвши очі,
В'подушці цунко спавъ.

Ажъ груба хтось у сніп,
И чую клямки брязгъ;
Крикнувъ я з'серця-й д'ліні:
„Хто тамъ, в'непевний часъ?“—

»Я хлопчигъ, хтось озвався:
»Ізмокъ весь од'діжчу;
»Чого ти ізлякався,
»Я д'вітру здубъ, дрижу.«—

Тоді мні стало вадко,
Я світло засвітивъ,
У хату ввівъ хлоп'ятко,
Крій грубки пресадивъ.

*

Дивлюся, в'юго врили
Сагайдакъ за спиною,
В'нему палкїї стрїли,
В'руці лукъ з'тетивой.

*

Дарма, я рученята
Юго рукою зогривъ,
И крильця-ї лучерята
До суха м'явъ, сушивъ.

*

Одгривъ вивъ, усміхнувся,
„Лукъ, ка, мій не змарнівъ;“—
За стрїлкою шатнувся,
Да в'сердце мні навивъ

*

Лась!.. в'душу мні встромилась
Огвенная стрїла,
З'ней в'думці опнилась
Що юба мні була.

*

„От-се тобі за працю;
„Я Лель... се мусишь знать;
„Любовъ шануй якъ цяцю.
„Вже будешъ вікъ кохать“.—

*

Із'снмъ зареготався
Лукаве хлопеня;—
А я по уха вбрався,—
Теперь мнѣ пеня!

Х.

Пьяный да тверезий.

Казачокъ.

(На голосъ: To mnie życie do zazdrości
Gdzie po chatach wiatr gości, &c.)

Пьяный.

Мині на ката тепла хата:
Будинокъ мій—сеі зірній звідь,
Бо якъ зогріе пінной кварта,
Мні ліжко—шляхъ, або п лідь.

Коли нальюся пьянь (з-жди
Тогді я бучний пань! (

Тверезий.

Багацько хміль людей потративъ;
Хто випива до дна стаканъ,

Той грузне, ніби кнуръ пикатий,
В'стидке безчпнне, мовъ у твань;
И потопивши глуздъ (3-жди
Кашпукъ ізробить пустъ (

*
П Ъ Я Н И Й.

Зебуто все на світі горе!
Бай-дуже соромъ, жакъ—пустакъ!
И по коліно сине море,
Ні гадкі відьми и кіякъ.

Коли напьюся пьянъ (3-жди
Я 'дважний, якъ Богданъ! (

*
Т в е р е з и Й.

Не одвага—наглее гультайство
Вдмухае хміль собі на сміхъ!
Куда йому із'самохвальствомъ,
Коли не здужа човгать нігъ.

Якъ хміль загубить глуздъ (3-жди
То-й соромъ, жакъ віікутъ. (

*
П Ъ Я Н И Й.

Брехня! будцемъ початокъ лнху,
Забійства й божовілья,—хміль....
З'тверезими яка потіха?—
З'нашлимъ—реготъ, жарти, пилъ;...

Коли напьюся пьянъ—3. (3-жди
Довольний якъ гетманъ. (

Тверезий.

Не гарна з'пінною пустота,
Злочинство 'д'ней и лиховань:
Не разъ журилась бідна цнота,
Коли допье до дна стабань;

Якъ не боронить глуздъ (3-жди
Наробишь з'нею чудъ. (

*

Пьяный.

Од'пінної кипить коханье,
Пустота любая да жартъ!
Без'ней нудьга. да сумованье,
Утіха-й смішки геть біжать!

Коли напьеться пьянь (3-жди
Одхляне-й старгань. (

*

Тверезий.

Погано 'д'хмілѣ в'понеділье,
(Нехай стовадесять іому!)
Якъ вмiсто квітки на весілы,
Напнуть соломяний хомуть.

Коли не править глуздъ (3-жди.
И соромъ позабуть. (

ОГЛАВЛЕНІЕ.

КАЗКИ.

1. Три бажання	1.
2. Дивний ожігъ	11.
3. Бумедійщикъ	13.
4. Навісная (подраженіе Вольтеру).	17.
5. Лицвинъ да українець	34.
6. Михаъ шинкаръ да Охрімъ свинарь	36.
7. Чудовая вода	39.
8. Мильні баньки (подраженіе Дмитріеву)	50.
9. Помилки	55.
10. Панъ писаръ	62.
11. Вовчулака	64.
12. Невозможне, чого самъ бісъ не може зробіть	66.
13. Добрия та цуцигъ (подраженіе Лафонтену).	78.
14. Урокъ панамъ (подражаніе Вольтеру)	96.

БАЛЛАДИ.

1. Івга (з'Бюргера)	115.
2. Нетягъ	125.
3. Могила відьми	128.
4. Отцегубці	131.

II

ПРИБАЗКИ.

1. Каблучка відъ ревності	136.
2. Цнота	139.
3. Журба старого плугача	142.
4. Скубенъ цимбалисть к учений песь	143.
5. Завітна люлька (з'німецького)	145.
6. Три царства природи (подраженіе Лессингу).	149.
7. Мірочникъ (з'Державина)	150.
8. Чередникъ (з'Лафонтена)	151.
9. Опізнившійся Лель (з'Анакреона)	153.
10. Пьяний да тверезий (возачоць)	155.
